

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones super epistolas dominicales

Herolt, Johannes

[Ulm], um 1478-80

[Sermones I (prima in adventu) - X]

[urn:nbn:de:bsz:31-311743](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311743)

Primus

Sermones discipuli super epistolas dñicales elegantissimi per totius anni circulum collecti ex sermonibus Willhelmi lugdunensis & ex dictis sancti Thome & dictis Johannis mider & aliorum doctorum catholicorum incipiunt feliciter.

Dñica prima in aduentu dñi ad Roma.

Ratres. scientes qz hora est iam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus qz cum credidimus. Non precessit dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis sic vt in die honeste ambulemus. Non in comessationibus et ebrietatibus: non in cubilibus & impudicis: non in contentione & emulacione sed induimini dominum ihesum cristum.

Sermo primus super epistolam

Hora est iam nos de somno surgere. Verba proposita originali ad Ro. 14. sunt scripta: & in epistola hodierna lectionaliter sunt recitata. Et fides ecclesiastica tenet qd xpus specialiter sit venturus in hoc sacro tpe ad eos qui fuerint preparati: ideo Appls monet nos ad preparandum se in verbis propositis dicens. Hora est iam nos de somno surgere. Unde in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo de hoc sacro tempore & an homo per semetipsum possit surgere a somno mortalis peti. Secundo quare pro peccato mortali momentaneo debetur pena eterna. Tercio quomodo debemus induere arma lucis: vt in die natalis domini honeste ambulemus. Quantum ad primam partem istius sermonis sciendum qd hoc tempus dicitur aduentus domini: quia tantus ecclesie sunt de aduentu xpi. vñ hoc sacrum tempus est deuote a quolibet peragendum: & hoc ex pte dei cui grates maximas referre debemus de tantis beneficiis eo qd verbum caro factum est. vnde hm Aug. In rebus per tps actis ista summa est gratia qd deus homo factus est. in cuius figura flectimus genua ad ly. Ex maria virgine & homo factus est. & idē faciendū est ad illud Joh. 1. Et verbū caro factum est. Exemplū ponit Ludolphus in libro de vita xpi de clerico quem dyabolus percussit cum inclinare voluit caput ad verbum caro factum est. & dixit ei tunc demon. Si ibi esset scriptum. demon caro factum est. omnes inclinaremus: cur tu non inclinas et humilias te ad tuum honorem & vtilitatem maximam. vnde Bernhardus sup Cantica loquitur in persona xpi. Venio vt errantes corrigam:

.a.z.

[a 7 = Bl. 1 (leer) fehlt]

2

Sermo

¶ infirmantes adiuuem: et dubitantes in fide confirmez. ¶ bene
agentes fructibus perfectis ¶ suauissimis pascam: ¶ certantes ab
hostibus defendam in fide: ¶ victores hostium perpetue visionis
corona remunerem. vnde xps in predicationibus de seipso dixit
illud Lu. Venit enim filius hominis querere ¶ saluum facere qd
perierat. vnde etiam Aplos. 1. Thi. 1. Xps venit in hunc mundu
peccatores saluos facere. Venit ergo de celo magnus medicus:
qz per totum mundu vbis iacebat egrotus: vnde etiaz Aug⁹
sup Joh. ait. Nulla causa veniendi fuit xpo dno nisi peccatores
saluos facere. vnde etiam Bern. Venit saluator ad perditos. lux
ad ceos. veritas ad deceptos: redemptor ad venditos. medicus
ad egrotos. via ad errantes. vita ad mortuos. Itaqz dignum
est vt tota deuotione celebremus aduentum dni ¶ preparemus
nos ad futuram solennitatem vt ipm dei filiu digne valeamus
suscipere: ¶ ad hoc hortatur nos Aplos in verbis pmissis dicens
Hora est nos ic. Dic querit vtru homo per seipm possit surgere
a peccato mortali sine dei adiutorio. respondet sanctus Thomas
q non sine auxilio gratie: quia resurgere a peccato est reparare
hominem deo quem per peccatum amisit. Incurrit autem homo
triplex detrimentum peccando scz macula: corruptione natural
boni: ¶ reatum pene. Macula quidem incurrit inquantu puiat
decore gratie deformitate pcti. Cum aut de cor gratie perueniat
ex illustratiõe diuini luminis non potest talis decor in aia reparari
sine deo illustrante. vnde requiritur habituale donum quod est
lumen gratie. Secundo incurrit corruptione naturalis boni: qa
bonum nature corumpitur inquantu natura hois deordinatur
voluntate hois deo non subiecta. Hoc enim ordine sublato con
sequens est q tota natura hois peccantis deordinata remaneat.
¶ talis ordo nature reparari no potest nisi voluntas hominis deo
subiciatur: ¶ nisi de9 voluntatem hominis ad se trahit. Tercio
incurrit reatum pene: ¶ talis reatus pene est propter quem ipse
homo peccando meret damnationem eternam: qui reatus pene
remitti no potest nisi a deo in quem est offensa comissa ¶ qui est
omnium hoim iudex. Item probatur quia peccatum est quidam
casus. Potest autem homo cadere in profundum puteum a quo
perpetue exire non potest nisi adiutus aliunde. vnde Anselm⁹
Homo per se in puteum vel foueam cadere potest sed per se non
potest exire. Item peccatum est quedam vulneratio spiritualis.
de qua Ps. Putruerit ¶ corrupte sunt cicatrices ic. vnde Aug⁹
Homo per seipsum ad mortem ire potest sed non potest seipsum

Primus

uiuificare. Item peccatum est vinculum vel funis quo mediante dyabolus hoies ad infernum ducit. Ps. Funes peccatoꝝ circumplexi sunt me. Potest etiaꝝ homo ligari qui pprio conatu nunqꝫ liberatur. Item probatur in creaturis. sicut auis vel piscis per se potest intrare retꝛe vel mulcipulā qui tñ nunqꝫ euadet de se sine adiutorio alteriꝫ. Et qꝫuis pctoz per seipsum non potest surgere a mortali peccato. tñ non excusatur si perseverat in peccato. quia deꝫ paratus est omni tempore infundere gratiam qñ homo facit quod in se est ⁊ disponit se. vnde Augꝫ li. 3. de pe. Presto semp est grā q̄ nunqꝫ deficit nisi prius expulsa. sed continuo ⁊ necessario quod suum est inspirat. Apoc. 3. Ego sto ad ostium ⁊ pulso te. Vnde notandum qꝫ illo tꝛe debemus surgere a peccatis et nos preparare ad futuram festiuitatem ⁊ etiā ad mortem ppter incertitudinem vite nꝛe. Bern. Quid in rebo humanis certius morte ⁊ quid hora mortis incertius inuenitur. vnde Lu. 13. Vigilate ⁊ estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. vnde etiam Gregꝫ super Ezechielem. Etenim conditor noster diem mortis nostre incognitū esse voluit. vt dum semp ignoꝛat semp proximiꝫ esse credat. Si em dyabolus in fine vite inueniat hoiem non preparatum ⁊ iacentem in luto peccati: tunc attingit peccatoꝝ tali sicut cum pulsatur proprie die Sturmloch. Tunc enim homo surgit cito ⁊ vix camisiā vel tunicam induit ⁊ nihil est dispositus. Sic similitudo qñ infirmitas pulsat. quia oportet hominē moꝝi ⁊ venire ad iudicium: quia tunc valde ⁊ velociter currit pro sacerdote ⁊ vix induit tunicā quā inuenit proximiꝫ. Sic talis vnā facit penitentiam ⁊ confessionem sicut sibi occurrit quia non habet aliud induere ⁊ veram penitentiaꝝ ⁊ confessionem facere. ⁊ talis q̄ sic distulit vix vel raro penitet veraciter. Albertꝫ. Rarum est qꝫ aliquis ex amore in fine vite sue peniteat. Augꝫ. Legi ⁊ perlegi sacram scripturaꝝ ⁊ tamen non inueni in quinqꝫ milibus annozum aliquem saluatum in fine vite nisi latronem. Eusebius in li. de morte beati iheronimi queꝫ ex ore eius scripsit. qꝫ inter 30. milia hominum vix vnus penitebit tempore mortis sue qui emendationem vite sue vsqꝫ in finem distulerant. ergo penitere debemus dum sani sumus. Augꝫ et ponitur in decretis di. 3. Si quis est positus in vltima necessitate egritudinis sue et voluerit: accipere penitentiaꝝ ⁊ accipit ⁊ moꝝ reconciliat. ⁊ hinc vadit. fateor vobis nō illi negamus qd petit. sed non psumimꝫ qꝫ hinc bene exit. si securus hinc exit nescio: ergo pñiam dare possumus. securitatem autem nunqꝫ. Non dico damnabitur: sed

Sermo

nec dico liberat. Vis ergo a dubio liberari tene certū et dimitte incertum. age penitentiam dum sanus es. Si sic agis dico tibi securus es. et penitentiam egisti eo tempore quo peccare potuisti. Si vis agere penitentiam quā non possis peccare peccata te dimiserunt. tu non illa. Exemplum de illo peccatore qui noluit confiteri in extremis etc. quere in promptuario Math. 49. **Quantum ad secundā partem sermonis dicit Apłs. Abiiciam opera tenebrarum et peccata mortalia. Quare dicunt opera tenebrarum: quia ducunt peccatores ad eternas tenebras ubi erit fletus et stridor dentium. Queritur an pro peccato momentaneo debeat pena eterna. rñdet sanctus Tho. 4. senten. di. 42. et etiam alii doctores quod competit diuine iusticie eternaliter punire peccatores quātriplici de causa. Prima est quia offensa mensurat hō dignitate per persone offense. Exemplum de percussente militem qui punitur certa pena: qui regem maiori pena ut dicit Phisus in Ethi. sed persona que per peccatum offenditur est de dignitate infinite. ergo offensa est infinita. et pro offensa infinita dabit pena infinita Deutro. 24. hō mensuram culpe erit plagarum modus. ergo pro culpa infinita dabitur pena eterna. Secūda causa est. quia licet se habet pñ. iūm ad meritū. ita culpa ad penam: sed hō dei iudicium merito tpali debetur premium eternum Joh. 6. Qui videt filium et credit in eum habet vitam eternam. ergo culpe tpali debetur hō diuinā iusticiarum pena eterna. Tercia causa est. quia hō leges humanas quōq; ille qui peccat in aliqua ciuitate eo ipso efficitur indignus et totaliter a societate talis ciuitatis excluditur: vel per exilium vel per mortem Aug⁹ in li. de ciui. dei sic arguit. Si ciuitas illa mortalis et terrena hōiem pro temporali pena punit eternaliter scz per mortem vel exilium. ergo deus iuste punit hominem pro peccato mortali eternaliter separando ipsuz a consortio sanctorum et puniendo ipsum in inferno. Quarta causa est propter peruersam voluntatem in qua peccat. Quicumq; enim mortaliter peccat sic luxuriosus in delectatione ipsius carnis. auarus in pecuniis: superbus in honoribus etc. tales qui peccant libenter vellēt eternaliter delectari in ipso peccato si tamdiu uiuerent. ergo debetur eis eterna pena. Quinta causa est. quia damnatus nunq; de peccatis veraz penitentiam faciet. ideo sententiam xp̄s non mutabit. Unde in peccato mortali duo sunt scz auersio a deo et auersio ad creaturas ergo duplex erit pena scz priuatio visionis dei et pena sensus et doloris inferni Greg⁹. Momentaneum est quod delectat. eternū vero quod cruciat. quod autem horribile sit damnari hōiem eternaliter**

Primus

patet per tale exemplū q̄ si esset mons arene decies maior toto mundo et auicula quoties certū anni essent transacti totiens unū granū deponeret. et si damnatus in inferno sciret se posse liberari tunc q̄n̄ mons esset successiue deportatus ipsius pena ex tali spe aliquantū mitigaretur. sed non erit sic impiis: quia in inferno nulla est redemptio nec dolorum mitigatio **Aristo. 4. Physico 22** finiti ad infinitum nulla est proportio. **Quantum ad terciā partem sermonis dicit Ap̄ls. Induamur arma lucis. virtutes que orant aīam ut in die sez natiuitatis xpi honeste ambulem⁹ cum xpo per omnia placentes. Pro quo sciendum q̄ deus nihil creauit siue nihil reperitur melius virtutibus vel preciosius. vñ tam nobilis est virtus q̄ oēs tam in celo q̄ in terra: tam angeli q̄ sancti nō valent remunerare sufficienter omnib⁹ gaudiis suis virtutem hominis: sed solus ipse deus **Aug⁹ in li. de ciuita. dei** Principium virtutis est ipse deus qui virtutē dedit. **Itē virt⁹ est anime donum excellentissimū. vnde felix est qui potest dicere cum dauid. Multiplicabis in anima mea virtutē. multiplicatio adipiscitur in pñti summam gratiam et in futuro summā gloriā vnde tant⁹ preconiū est virtus q̄ solus virtuosus est beatus. vñ Virtus h̄m p̄ h̄m est que h̄ntem perficit et opus eius laudabile reddit. vnde **Macrobis. Sole virtutes faciunt homines beatū et hoc non solum in futuro sed etiam in presenti. Prouerb. 3. Qui tenuerit eā beatus. hoc nesciunt ceteri peccatores qui ut dicit Ps̄ Beatum dixerunt populus cui hoc sunt. sed beatus populus e⁹ dñs deus eius Seneca. Nulla possessio nulla vis auri et argenti plus q̄ virtus est mda. Hiero⁹ in epistola. Omnes virtutes sibi coherent. ut qui vna caruerit omnibus careat. Qui ergo vnam habet oēs habet Greg⁹ in morali. Absit q̄ tanta sit delectatio in peccatis quanta in virtutibus. Ultimo sciendum q̄ peccator non potest per se surgere a peccatis nisi iuuetur a deo sicut patet in elephante. dicit **Auicenna in li. de animalibus** q̄ elephas est maximum animalium inter quadrupedia. et venatores volentes capere elephantem tali vtunt ingenio. Nam obseruant arbore cui adherere consueuerit q̄n̄ vult quiescere. non enim iacet: quia propter granditudinē corporis surgere nequit q̄n̄ stermitur in terram. et ideo incidunt arborem illam in aliq̄ parte non totalr vnde elephas putans arbore fortem et integrā illuc se appodiat que propter grauitatem corporis frangitur et cadit cum arbore elephas in terram et sentiens casum suum clamat barritu suo in tantum q̄ alii elephantes audientes occurrunt et mirro modo se******

virtute vnde q̄ dicitur in li. de ciuita. dei
et supra et quoniam h̄m
fuit et vnde et p̄p̄s
h̄m vnde p̄p̄s

Ps̄l. ceterisimo
quadragesimo libro

Sermo

inclinantes eū erigunt qui per se surgere nō poterat. Spūaliter per arborem abelam debilem intelligit mund⁹ qui faciliter ruit cui si homo acquiescit volens in ipso quiescere cum eo cadit. q̄a vt dicit Greg⁹. Qui labenti inmittitur necesse est vt cum labente labatur. Sed quid facere debet homo qui cecidit ⁊ per se non p̄ surgere: certe debet clamare ad deū per orationes ⁊ accedere isto tempore ad confessorum suum ⁊ confiteri peccata sua cum cordis contritione. cuius confessionis vocē sacerdos audies ⁊ deus contritionis barritū intuens erigunt ipsum de fouea peccati. vnde per seipm surgere non poterat. deus indulgendo ⁊ sacerdos absoluendo. de hoc clamore habemus figuram Lu. 17. de decem leprosis qui clamauerunt de longe. Ihesu preceptor miserere nostri: et mundati sunt ⁊ iussi vt irent se ostendere sacerdoti ex precepto xpi.

Dominica secunda in aduentu ad Ro.

Ratres. quecumq; scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt: vt per patientiam et consolationem scripturarū spem habeamus. Deus autē patientie ⁊ solaci det vobis idipsum sapere in alterutrum p̄m ihs sū xpm. ⁊ vt vnanimis vno ore honorificetis deum ⁊ patrē dñi nostri ihsu xpi. propter quod suscipite inuicem sicut ⁊ xps suscepit vos in honorem dei. Dico enim xpm ministrū fuisse dimissionis propter veritatez dei ad affirmandas promissiones patrum. Gentes autem super misericordia honorare deū sicut scriptum est. Propterea confitebor tibi in genibus dñe: ⁊ nomini tuo cantabo. ⁊ iterū dicit. Letamini gentes cum plebe eius. et iterum. Laudate dominū omnes gentes ⁊ magnificate eum omnes populi. ⁊ rursum Isaias ait. Erit radix yesse ⁊ que exurget regere: in eum gentes sperabūt. De⁹ autē spei repleat vos omni gaudio ⁊ pace in credēdo vt abūdetis magis in spe ⁊ v̄tute spūssācti

Sermo secundus super epistolam

Quecumq; scripta sunt ad nostrā doctrinā ⁊ Rom. 17. Hugo de sancto victore dicit q̄ summa nostra perfectio in sacrarum scripturarū cognitiōe videtur consistere Joh. 7. Hec est vita eterna scz vt cognoscant te so. ve. ⁊. que cognitiō fit per scripturam sacram. Ap̄ls autem volens manifestare q̄ sic de⁹ creaturas visibiles propter homines fecit. ita propter hoies sacram scripturam reuelauit Cho. 2. Vobis autē reuelauit de⁹ per spūm sanctum. Item. 2. ad Thi. Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum. ergo Ap̄ls in verbis p̄p̄chitis dicit. Quecumq; scripta sunt ⁊. Vnde in p̄nti sermone tria sunt

dicenda. Primo quō in curia dñi sunt duo libri scz liber vite & liber mortis. Secundo quō ad nr̄am doctrinā septem sunt scripta. Tercio quō per patientiaz & consolationem scripturaz spem hr̄e debeamus. Quantum ad primū notandū sicut tradūt antiq̄ hystorie q̄ in curiis siue palaciis magnatoz solebant esse duo libri quoz vn⁹ dicebat liber vite in quo erant scripta beneficia accepta scz qm̄ & quales persone non preimate. Alius aut̄ dicebat liber mortis in quo erant scripta maleficia que nō erant punita sed punienda. in quibz libris ne per obliuionē beneficiorz maleficia transirent impunita sepe reges legere cōsueuerunt. quibus plebis benefactores non p̄miatos p̄miabant & reos nō punitos puniebāt. in cuius figura legitur Ester. 6. q̄ cum rex assuerus noctem deduceret in lonnē iussit sibi afferri hystorias annales. i. librum singuloz annozum hystorias continentem quantum ad beneficia & maleficia & cum in eis reperisset q̄ mardocheus reuelauerat tradere volentes regem & de hoc non fuisset remunerat⁹ precepit igit̄ rex ipsum remunerari & p̄ditores puniri. Sic etiā sacra scriptura per p̄dictaz similitudinem vult de curia xpi in qua boni sunt remunerati vita non solū tpali sed etiā eternali. Ali⁹ dī liber in quo scripti sunt malefacientes qui digni sunt morte tpali & eternali Apoc. 2. Libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est liber vite & iudicati sunt ex his q̄ scripta sunt in libris & qui cunqz sunt in libris his sunt p̄miatores maloꝝ. igitur h̄m Ap̄lm̄ ad nostram doctrinā scripta sunt. Quantū ad secundā partem sermonis principāl̄ ad nostram doctrinā septem scripta sunt. Primum est fides catholica ad credendū Joh. 2. Nec aut̄ scripta sunt vt credatis qm̄ ihs est fili⁹ dei. & vt credentes vitā habeatis in noīe ipsius. qz fides est fundamentum salutis. vnde Aug⁹. si fides est oim bonoz & salutis incūm. sine hac ad non fortium filioꝝ dei nemo poterit peruenire. qz h̄m Aug⁹. Impossibile est sine fide deo placere: q̄a si aliq̄s tot bona faceret sine fide quot facit totus m̄ds non propter hoc hr̄et regnum celoꝝ: sed pro vno pater noster qd̄ diceret in caritate & in vera fide magis hr̄et regnū celoꝝ q̄ pro omnibz bonis operibz que posset facere extra fidem: et ql̄bet xpianus non debet dubitare in his q̄ sunt si dei: sed firmiter credere oēs articulos fidei. vnde dī in decret. Constātia fidei debet esse tanta q̄ prius auferat vita q̄ fides. 23 q. 18. Exemplum ad confirmandū fidem catholicam quere in promptu. f. 7. Secundo scripta sunt p̄cepta diuina obseruāda de his p̄ceptis dicitur Exo. 21. vbi agitur de p̄ceptis in duabz tabulis scriptis digito dei. Vnde hic q̄ritur v. rum ql̄bet homo teneat scire p̄cepta dei. R̄ndet q̄ ql̄bet hō adult⁹ tenet scire &

Sermo

addiscere p̄cepta dei admin⁹ implicite scz q̄ hoc sit p̄ceptum dei
Non assumes nomē dei tui in vanū. ⁊ honorare parentes: furtū
nō facere. nec mechari. nec falsum testimonium proferre. Sed q̄d
illozum sit quartum quintum vel sextum hoc de necessitate non
tenetur scire. quia hoc non est explicitum sicut dictum est. ⁊ non
excusatur si transgreditur p̄cepta dei per ignorantiaz si saltē
p̄t addiscere Aug⁹ in li. de libero arbitrio. Ideo diuina p̄cepta
data sunt vt excusatio de ignorantia non habeatur: ⁊ in signū
huius decem p̄cepta sunt in manibus nostris per decēz digitos
⁊ in pedibus per decēz pedicas ne obliuiscamur p̄cepta nobis
data. Tercium sunt peccata mortalia ad penitendum de p̄teritis
⁊ cauendum de futuris. ⁊ merito quia vnum peccatum grauius
est omni pondere. q̄d pbatur sic. Si oēs montes essent plumbei
⁊ caderent super vnum iustū nō possent eum trahere ad infernū
sed p̄tm mortale ita ponderosuz est q̄ in momento illuc traxit
nobilissimum spiritum scz luciferum Lu. 10. Videbam sathanaz
sicut sulphur de celo cadentem. sic ⁊ omnes peccatores trahunt̄
ad infernum q̄nto anima separat̄ a corpore Joh. 21. In puncto
ad inferna descendunt. Vnde queritur quid sit mortale peccatū
respondet Aug⁹ q̄ est dictum vel factum vel concupituz contra
legem dei. ⁊ dicit sanctus Tho. q̄ triplex est peccatum mortale.
⁊ tollit spūalem vitam que est per caritatem. Vnde illud p̄tm
ex genere suo est mortale quod h̄m p̄p̄iam rationem contrariat̄
caritati: sed tamē in omnibus peccatis que sunt h̄m genus suum
mortalia considerandum est q̄ non sunt mortalia nisi inquantū
suam perfectionem consequuntur h̄m sensum rationis. vnde cum
fit inchoatio peccati in sola sensualitate ⁊ non pertingit vsq̄ ad
consensum rationis. propter imperfectionem actus est peccatum
veniale sicut in primis motibus concupiscentie ire inuidie ⁊c.
Queritur vtrum voluntas ⁊ opus exterius sint vnum peccatū.
r̄ndetur h̄m Petrum de tharathansia. Si loq̄mur de voluntate
⁊ opere prout sunt diuini vt causa ⁊ effectus sic sunt vnū p̄tm
formalr. Si vero loquimur put sunt separata vt p̄ta h̄m aliud
tempus sic sunt diuersa peccata quia sunt diuersa auersiones et
auersiones. Quartum est iudicium extremū timendum Ro. 13
Omnes stabim⁹ ante tribunal xp̄i vbi vnusquisq̄ nostrum pro
se reddet r̄onem. quia vnusquisq̄ nostrum pro se redditurus est
r̄onem pro cogitationib⁹ suis Sap. 7. De cogitationibus impii
inrogatio erit. etiā de verb. qz de omni verbo otioso q̄d locuti
fuerint ⁊c. Itē de operib⁹ Eccl. 6. Cuncta q̄ fiūt adducet dñs ad

iudiciū ã. vnde Anshelmus de similitudinibus. D angustia:
a dextris erunt peccata accusantia: a sinistris infinita demonia:
subtus horrendū chaos ad infernū trahens: desuper iudex irat⁹
foris mds ardens: intus conscia vrens. vbi iustus vix saluabit:
heu miser pctoz sic dephensus vbi fugiet. latere erit impossibile:
apparere erit intolerabile. tunc enim pnt dicere. Montes cadite
sup nos. Sciendū q̄ vtile est homini cogitare extremū iudiciū.
Bernh. Nulla res a peccato sic conseruat immunes sicut terroz
supplicii vel iudicii ⁊ amor dei. Itē sciendum q̄ nunq̄ in ecclia
punitiua fuerunt tot martires quot erunt tempore anticristi.
Quintum sunt exempla sanctorum ad imitandum Greg⁹. Ad
ostendendum innocētiā venit abel. ad docendum mundiciā
venit enoch. ad insinuandum longanimitatez spūs ⁊ corporis
venit noe. ad dandū obedientiaz venit abrahā. ad ostendendū
iugalem vite castimoniā venit ysaac. ad insinuandū laboris
tolerantiā venit iacob: ad repelndendum bonum pro malo
tribulationis venit ioseph. ad ostendendum mansuetudinez venit
moyses. ad insinuandum contra aduersa fiduciam venit iosue.
ad tenendum inter flagella patientiā venit iob. Sic etiam de
noue legis principibus argumentari possumus. Nam in petro
singulatem nobis proponit scriptura simplicitatem. in iohanne
castitatem. in andrea mansuetudinē. in iacob pietatez. in thoma
conscientiā. in paulo sapientiam ã. Similiter vita bonoz hoim
debet esse exemplum Ambro. Sanctorum vita est ceteris norma
viuendi. vnde etiam Bern. Virtutes hominum ⁊ mores eozum
considerantes. alium intueoz regularis abstinentie. aliū admirande
patientie. alium summe humilitatis. aliū feruentissime caritatis
alium in contemplatione frequenter excedere. alium multe man
suetudinis misco: die ⁊ pietatis. alium oratione ⁊ iusticia celos
penetrare. de quibus omnibus tanq̄ a pes quod in eis melius in
uenimus in cordis nostri alueolo compoitemus. Vnde Hugo
de claustro anime lib. 3. Sic luceat lux vestra coram hominibus.
Hoc autem sufficit cum appareat misco: dia in effectu. benignitas
in vultu. humilitas in habitu. modestia in cohabitatione
patientia in tribulatione. vnde etiaz Celsarius in epistola q̄ tale
exemplū vere humilitatis ⁊ pfecte caritatis ostendis cum tantis
et pro tantis eterna p̄mia possidebitis. Et benedicta anima illa
cuius humilitas alterius confundit superbiam: cuius patientia
pximi extinguit inuidiam. cuius obedientia alterius pigriciam
tasite increpat. cuius seruo: aliene cordis inertiam excitat.

Sermo

Qui proximi sui turbatū in ira oculum cordis: gr̃a solationis illuminat, Sextum sunt gehenne supplicia Job. 33. Scribis enim contra me amantudines: de amaritudine illarum penarū dicit Bernh. Vna scintilla gehenne ignis plus ledit peccatorem q̃ si mulier in dolore partus mille annis perduraret Aug⁹. Quoz pena inferni maior est omnib⁹ huius seculi, Et postq̃ peccator in his penis fuit p̃ tot mille annos quot in celo sunt stelle ⁊ arene maris: spem non poterit habere exēdi de tantis penis: quia in inferno nulla est redemptio nec penarum mitigatio. Septimum sunt p̃mia electoz ad appetendū Apoc. 4. Scribe beati mortui qui in dño moriuntur: de quibus gaudiis dicitur in Ps. Qm̃ mille anni ante oculos tuos. vnde etiā Apl̃s ad Tho. 2. Dulcis nō vidit ⁊ Aug⁹. Sicut nullum gaudium temporale ex parte aliq̃ s̃tr̃ potest eternis gaudiis inueniri. sic et nullus cruciatus penarū tp̃alium potest iniquozum cruciatibus eternis compari. Exemplum de illo nouicio qui audiuit gaudia celi ⁊ tormenta inferni. quere in promptuario: dicit Apl̃s. Ut patientiam in aduersis: solationem in prosperis. ⁊ spem habeam⁹ ad gloriā beatoz. Vnde hic querit. vtrum iniurie sint patienter sustinēde Respondetur h̃m̃ sanctū Tho. 2. 2. q. 106. Quali tolerandi sunt a bonis in hoc q̃ iniurias proprias patienter sustinent. Non em̃ fuit bonus qui malos tolerare non potuit. intelligendum tamē est qm̃ iniuria illata ad solam personam pertinet. tunc patienter sustinenda est. Qm̃ autem redundat ad iniuriā dei tunc debet q̃s iniuriam propriam vlcisci Trib. super Math. In iniuriis p̃riis esse quemq̃ patientem laudabile est. iniurias vero dei dissilare nimis impium est. Queritur vtrum percutienti vnā maxillā altera sit prebenda. r̃ndet Aug⁹ in quadam epistola q̃ p̃cepta patientie magis sunt intelligenda ad preparationem cordis q̃ ad opus quod in aperto fit. in secreto teneatur cordis patientia Id̃ aut̃ fiat in manifesto qd̃ eis prodesse videtur quibus interesse videtur. vnde dñs sic percutientem reprehendit Joh. 18. dicens Si male locutus sum testimoniū perhibe de malo. si autem bene tur me cedis. ⁊ paulus percussus in facie dixit. Percutiet te de⁹ paries dealbate Act. 23. Si aut̃ hoc non prodest. tunc percutiēti vnā maxillā quantum ad animi promptitudinē exhibenda est altera. quia per patientiam persecutores lucrari deo possum⁹ Exemplū de monacho qui p̃buit aliā maxillā q̃re in p̃mptuario Aliud exemplū de patientia monachi virg̃is celi cui impositū fuit q̃ impregnasset filiam hospitis monasterii quere ibidem.

Dominica tertia in aduentu ad Chozin. *J. Epistolae: Cap. 4*

Ratres. sic nos existimet homo ut ministros cristi
 ⁊ dispensatores ministerioꝝ dei. Hic iam queritur
 inter dispentores ut fidelis quis inueniatur. Mihi
 auteꝝ pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano
 die: sed neꝝ meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius
 sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui aut me iudicat
 dñs est. itaq; nolite ante tpus iudicare quoadusq; veniat
 dñs qui ⁊ illuminabit abscondita tenebrarum et manife-
 stauit consilia cordium. ⁊ tunc laus erit vnicuiq; a deo.

Sermo tercius super epistolam

Ic nos existimet homo ꝛ. i. Chozint. 4. Wilhelmus
 lugdunensis. Quilibet xpianus minister ⁊ seruus est xpi
 si nomine ⁊ re est xpianus. xpi seruus: ⁊ ideo oportet
 quemlibet sollicituz esse ne sit seruus infidelis. de quo dicitur in
 eu angelo. Seruum inutileꝝ proiicite in tenebras exteriores vbi
 erit fletus ꝛ. Sed potuꝝ sit fidelis et ei gratū obsequiū exhibeat
 ut postmoduz mereatur a xpo audire illud *Matth. Serue bone*
 ⁊ si. in. in. gau. d. t. quia ad hoc creati sumꝝ ut ei tanq; creatori
 nostro seruiamus. vnde Ps. Ipse fecit nos ⁊ non ipsi nos: et si
 hoc non fecerimus tunc digni erimus ad nihiluz redigi. Ne aut
 nobis hoc malū attingat debemus nos oñdere verbo ⁊ exemplo
 ut ministros cristi. Vnde in presenti sermone tria sunt dicenda.
 Primo que sit lex inter dñm ⁊ ministrū. Secundo de suspitione
 ⁊ iudicio. Tercio exemplum. Quantum ad primū scienduz
 qd hec est lex inter dñm et ministrū vt ipse minister sollicitus sit
 vt dño ad voluntateꝝ seruiat. Dñs autem sollicitus erit quomō
 seruo suo prouideat. Hoc enim facit xps qui tpales necessitates
 solum largiter am ministrat suis ministris. vnde Ps. Nunq; vidi
 iustum derelictum *Matth. Nolite soli esse quid mandu.* super
 hoc dicit Glo. Non enim intelligendum est qd deus prohibeat
 prouidentiam et laborem per quem homo in labore vultus sui
 vescat pane suo: sed prohibet sollicitudinē que mentez pturbat
 ⁊ ab eternis reuocat Gregꝝ in morali. Sollicitudo temporalium
 meꝝ est ⁊ executio spiritualium. vnde Bern. in sermone. Pres-
 occupatum quippe secularib; desideris animuz delectatio sancta
 declinat. nec misceri poterit vana veris: eterna caducis. spūalia
 temporalib;: sūma ymis vt pariter sapias que sur sū sunt ⁊ que
 sup terrā. Pro quo sciend qd sollicitudo tpaliū est duplex. Pꝛia

Matth. 9. 7

Matth. 23. 7. Luc. 9. 6

Sermo

est necessaria et ista est concessa scilicet ratione necessitatis videlicet quod homo tantum laboret et tamen sollicitet quantum expedit humane nature pro eius sustentatione ut sic possit vivere et deo servire: ideo temporalia sunt petenda cum moderatione scilicet quod tantum det quantum expedit pro necessitate et non plus. et sic Salomon petiuit dicens. Paupertatem et diuitias non dederis mihi: sed tantum victui meo tribue necessaria. unde Ap[osto]lus. Habentes alimenta et quibus tegamur his contenti sumus. Hieronim[us] in prologo biblic[us] Viduus et vestitus sunt diuitie christianorum. unde Ps[almus]. Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum. Alia est sollicitudo superfluitatis quam habent isti auari qui die noctuque congregant caduca cum toto affectu cordis siue iuste siue iniuste. et quantum congregant temporalia tamen nunquam contentantur. sed semper anhelant ad plura habenda. Augustinus in quadam ep[istola] ad comitem. Auarus inferno est similis. Infernus enim quantumcumque deuorat nunquam dicit. satis est. Sic etiam si omnes thesauri confluerent in auarum tamen et talis superflua sollicitudo facit auarum ministrum dyaboli. vnde ne mo[n]e potest duobus dominis seruire scilicet deo et mam[m]one. Innocentius de vilitate humane nature. Auaricia secundum Ap[osto]lum est ydolorum seruitus: quia sicut ydolatra seruit ydolo. sic avarus thesauro. nam ille cultum ydolatrie diligenter ampliat: et iste cultum pecunie libenter augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum et ille cum omni diligentia colit thesaurum. Ille spem ponit in ydolatriam: et iste spem constituit in pecuniam. Ille timet mutilare simulacrum: et iste timet minuere thesaurum. Unde queritur hic vtrum auaricia sit semper peccatum mortale. Respondetur secundum sanctum Thomam. q. 118. quod auaricia potest dupliciter accipi. Vno modo quomodo aliquis recipiat vel retineat res alienas quod pertinet ad rapinam vel furtum: et sic ex suo genere est peccatum mortale. Alio modo potest accipi auaricia secundum quod importat inordinatum amorem temporalium. qui sicut tantum crescit quod preferat caritati dei vel proximi: vel quod propter amorem diuitiarum aliquis faceret contra amorem dei et proximi: et sic est peccatum mortale. Si autem inordinatus amor in hoc consistit ut scilicet homo quamuis superflue diuitias amet: non tantum preferat eas amori dei vel proximi et non velit aliquid facere contra deum vel proximum. sic est peccatum veniale. Item circa illam materiam queritur vtrum licet habere columbas. respondit Godefridus de fontibus in quodlibetis in duobus casibus licet habere absque hoc quod ille cuius sunt tenetur satisfacere de damno illato a columbis. Primus est quod dominus terre

*Homo avarus similis
est inferno.*

per traditiones literarum suarum dedit hominibus usum columbe
quia tunc non iniuriat sibi: sed accipit sibi usum debitum. Sed
est quoniam fuerit in terra ubi quemlibet licet habere columbas: quia
tunc sustinere pasua columbarum est cuiuslibet licitum in illa terra
sicut videtur ex communi omnium consensu venisse. et ideo siue hnt
aliqui siue omnes dummodo licet habere cuiuslibet si vult: videtur quod
licet. In alio vero casu non licet quia si aliter habet tenet restituere
damnum illatum a columbis quod in ad ipsum redeunt. Unde qui
columbas ex duobus casibus predictis non habet tenet eas pascere
de proprio vel restituere damnum si alibi pascantur: aliter non
potest columbas tenere sine peccato: hoc deberent attendere qui
ex auaricia hnt multitudinem columbarum cum damno proximorum
suorum. Unde de hoc legitur exemplum in dialogo Cesarii quod
quidam habuit multas columbas: dictum est ei a confessore suo quod
nutriendo eas grauer peccaret eo quod fata lederent proximorum
Die autem quadam dum ad comedendam haenam omnes coram
eo in unum essent aggregate clara voce cunctis audientibus dicebat
Vos si voluntas dei est ut penes me habeatis manete: si non
scipio vobis in nomine eius ut statim recedatis: ad quod verbum
omnes columbe se eleuantes se euolauerunt nec ultra reuerse sunt

Quantum ad secundam partem de suspitione et temerario iudicio
dicit Apostolus. Nolite ante tempus iudicare quoad usque veniat dominus
Contra hanc doctrinam multi faciunt qui faciliter primos nimis
temerarie iudicant in verbis et factis eorum. Vbi notandum quod
Augustinus in quodam sermone dicit quod quedam sunt manifesta mala
quedam occulta quedam media: que manifesta sunt sicut furtum
rapina adulterium blasphemiam: talia manifesta que non possunt
fieri bono animo licet iudicare. que vero sunt occulta iudicare non
licet. que vero media sunt in meliorem partem sunt interpretanda
unde Augustinus super illo verbo Mathe. 10. Nolite iudicare et non
iudicabimini. hoc loco nihil aliud precipi existimo nisi quod ea facta
que dubia sunt quo animo fiant in meliorem partem interpretentur
De his autem que non possunt bono animo fieri sicut sunt blasphemie
et stupra huiusmodi nobis iudicare licet. ergo dicit Apostolus hic.
Nolite ante tempus iudicare. Vbi notandum secundum Tullium. Homo
tripliciter potest male suspicari. Primo quoniam per se est malus statim
suspicitur malum de alio Ciceronius super Mathe. Omnis homo secundum se
existimat alium. Secundo quoniam aliquis alium odit statim suspicitur
malum de eo. unde Augustinus. Certum est scilicet quod de malo neminem
iudicare si eum tanquam maximum diligere. Tercio ex longa experientia

Sermo

Vnde **Philus**. 3. **retho**. dicit qd senes sunt suspitioni: quia longo tempore sunt experti defectus aliorum: duo primi sunt peiores. Vnde notanduz qd sicut homo propter tria mala suspicatur. ita tres sunt gradus suspitionis. **Primus** est qm ppter parua signa dubitat de bonitate alterius hoc no est pccm mortale sed veniale. **Augus** in sermone domini in monte. Si suspitiones vitare non possumus quia hoies sumus: iudicia tm a diffinitiuas sententias cotinere debemus. **Secundus** est qm homo propter parua signa a leuia peccata diffinite iudicat aliquod malum et hoc est atra preceptuz domini vbi dicit. **Nolite iudicare**: a tale iudicium est pccm mortale. **Tercius** est qm ex sola suspitione inculpat proximu infamando ipsum verbis suis detractoriis **Iheronimus** in epistola **Periculosum** est de seruo alterius iudicare a non facilius venia te **Quot** hoies sic infamantur ex mala suspitione a paruis signis **Vnde** queritur hic. **vt**rum detrahitio sit peccatu mortale: rñdet hñ sanctum **Thomam**. 2. 2. q. 7. qd inter res temporales non est preciosior qd q fama pditur a per cuius defectum homo impedit a multis bene agendis. ideo detrahitio de se loquendo est peccatu mortale a tenetur quisq ad restitutionem fame sicut alterius rei **Item** qm aliqui ex suspitione veniunt ad actum ledendo a percutiendo proximum. **Queritur** ergo an percutere proximum sit peccatum mortale. **Respondetur** qd percussio aliquñ sit ex malicia vel odio a hoc est peccatum mortale. **Quãdoq** ex caritate causa correctionis: a hoc in omnibus potestatem habentibus est relicta in subditos suos. **Ex** iã didis habem9 hoc documentu qd debem9 proximos non faciliter iudicare. **Circa** hoc queritur vtz dubia sint in meliorem partem interpretanda: respondetur hñ sanctu **Tho**. 2. 2. q. 7. qd sic vt dicit **Glo**. super illud **Ro**. 10. **Qui** non manducat manducantem non iudicat. **Nã** ex hoc qd aliqs habet malam opinionem de aliquo absq sufficienti causa iniuriatur ei a contemnit ipsum. **Nullus** aut debet stemnere vel nocentiu qd cumq alicui inferre absq causa cogente: a ideo cui nã apparet de malicia alicuius manifestum iudicium debemus eum bonum habere interpretando illud dubium in meliorem partem. a meli9 est qd aliquis frequenter fallat habens opinionem bonam de aliquo malo hoie qd ex hoc fiat iniuria alicui. **extra** de regul' iuris. **Estote** **Quantum** ad terciam ptem sermonis exemplum de heremita qui fuit inculpatum cum vrgine que ei ministrabat: et baculus illius semis post mortem illius floruit in signum vt riusq amoris a innocentie. hoc quere in promptuario ex. 22.

Dñica quarta in aduentu dñi ad Philip. *Capite 4*

Ratres. gaudete in dño semper. iterũ dico gaudete
 Modestia vestra nota sit omnibz hominibus. Dñs
 em̄ prope est nihil solliciti sitis: sed in omni orõne
 ⁊ obsecratione cum gratiaz adione petitiones vestre inno
 tescant apud deum. Et pax dei que exuperat oẽm sensum
 custodiat corda vestra ⁊ intelligẽtias vestras in xpo ihesu
 domino nostro.

Sermo quartus super epistolam

Gaudete in dño semper ⁊ ad Philip. In quibus verbis
 hortatur nos ad gaudium in dño ⁊ non in mundo. quia
 gaudium in dño non est ita ad homines sicut gaudium
 m̄di Job. Gaudium m̄di est ad instar puncti. de gaudio sp̄iali
 Proverb. dicit. Secura mens quali iuge conuiuium. ergo dicit
 Ap̄ls. Gaudete in dño semp. Vnde in presenti sermone tria sunt
 dicenda. Primo de gaudio spirituali. Secundo quibz hominibz
 dñs prope est. Tertio q̄stio vna cum exemplo vno. Quantũ
 ad primũ notandũ qd quilibet fidelis in presenti debet gaudere
 principalit̄ de tribz. Primo de bonitate dei cuius bonitas infinita
 est et ineffabilis: nam ex sua bonitate cupit omnes hoies saluos
 fieri: ⁊ ideo incarnatus ⁊ natus est ⁊ venit in mundum Lu. 19.
 Venit filius hois querere ⁊ saluũ facere qd perierat: vnde Ap̄ls
 Qui vult omnes hoies saluos fieri ⁊c. Non solum est natus sed
 post hoc laborauit. 30. annis. vnde dicitur in Ps. In laboribus
 a iuuentute mea Joh. 4. Ihesus fatigatus ex itinere sedebat sup
 fontem. insuper passus et mortuus est vt nobis suam caritatem
 oñderet Joh. 15. Maiorẽ caritatẽ nemo habet ⁊c. etiã resurrexit
 vt fidem resurrectionis astrueret Greg. 9. li. 4. moral. super Job.
 Scio qd redemptor me9 viuit. redemptor noster suscepit mortẽ
 ne mortem timeam9. oñdit resurrectionẽ vt nos posse resurgere
 confidamus. ⁊ post hoc ostendit ascensionem vt spem nostram
 eleuaret. vnde etiã Aug. ait in sermone de ascensione dñi q. i.
 incipit. Celebram9. cũ illo ascendamus ⁊ sursũ corda habeam9
 Secundo de proximi bonitate et p̄speritate: quia debet gaudere
 in corpore ⁊ in rebus et in anima quo ad deũ ⁊ homines. vnde
 Ap̄ls. Gaudete cum gaudentibus. Tertio de puritate conscientie
 vnde Platorius de sum. mo bono. Consciẽtia bona semp gaudiũ
 habet Bern. super Cant. Saluber rima quies anime est munda
 conscientia quieta ⁊ secura. Sed dias que faciunt conscientia puraz

Sermo

et quietam. respondet Bern. Duo sunt precipue que reddunt
conscientiam bonam scz penitere de peccatis: abstinere a malis &
facere bona. Itē sciendum qd hoc gaudium spūale asert homini
quinqs vtilitates. Primo qd facit hominem contemnere gaudia
mundana & delectationes carnis Greg⁹. Gustato spiritu desipit
omnis caro. Item quia roborat hominem ad sustinendū & bene
operandum: ita qd oīa ei leuia fiant que alias grauiā videbant
scz mane surgere orare vigilare ieiunare cilicium portare corp⁹
flagellare. Exemplum de martinibus qui propter consolationes
spūales ab intra patienter & leuiter sustinuerūt grauiā tormenta
ab extra. vnde legitur de beato stephano Actu. 7. Lapidēs tor
rentes ei dulces fuerunt. similiter de beato vinctio. Tercio qd
facit seruida nostra deo placabilia. Non enim cum anxietate sed
cum hylaritate seruiendū est deo. vñ Ps. Seruite dño in leticia
quia plus valet vnum pater noster cum hylaritate & deuotiōe
q̄ centum cum anxietate & Cho. 4. Hylarem datorē diligit de⁹
vnde de hoc dñi in detre. Melior est quinqs psalmoz decantatio
cū deuotione & spūali hylaritate q̄ totius psalterii cū anxietate
di. 9. Non mediocriter. Quarto quia de dyabolo triumphat &
ideo letum reddit aī. vnde sanctus anthomius dixit fratribus
suis. Vnica oratio vincendi inimicum est leticia spūalis. Quinto
quia ad gloriā sempiternā perducit. Sicut enī tristitia aliquoz
hic incipit spiritualiter & continuabitur eternaliter sic & leticia.
Ratio est qd sicut meruerūt ire de virtute in virtutem: sic ibunt
de gaudio spirituali in gaudium sempiternū. Quantum ad
secundam partē istius sermonis dicit hic Xpls. Dñs prope est
Wilhelmus. Hoc verbum multum frequentat ecclesia hoc sacro
tempore vt hoīes audiētes tm̄ dñm prope esse non pigritentur
ad recipiendū talem gloriosum dñm ihelum xpm iam nasciturū
in hōsto natiuitatis. Et hoc primo ppter eius nobilitatem & sub
tilitatem. Altissimus enim est qui apud nos hospitiari desiderat
Secundo propter illius hospitis vtilitatem: alii hospites auferre
aliquid solent: sed cum isto hospite omnia bona veniunt: iuxta
illud Sap. 7. Venerunt mihi oīa bona pariter cum illa. sancta
trinitate Joh. 14. Ad eum veniemus et mansionem apud eum
faciemus. Vnde notandum qd tota trinitas aīe quam inhabitat
cōmunicat de bonis suis, Pater cui appropriatur potentia dat ei
potentiam qua resistere potest peccatis. filius cui appropriatur
sapientia dat ei sapientiaz qua mediante potest discernere inter
bonū & malum vt oībus donis & gratis a deo collatis sapienter

vtatur. Spiritus sanctus cui appropiat bonitas dat ei bonitates
 vt in omnibus que videt et ait prosperetur vt naturaliter bonū
 eligat et maluz despiciat. Gaudeat ergo quilibet fidelis qui hoc
 tempore cor suum mundat vt inhabitantes deum suscipiat. vñ
 Raymo super Joh. Dñm deum tuū suscepturus in habitaculo
 cordis tui: emunda conscientiam tuā ab operibus mortuis et cogi-
 tationibus superfluis et immundis: qz mundus habitator: mētam
 querit domum. Tertio quia fugat alium hospitem scz dyaboluz
 Ve homini illi cuius immundus spūs hospitiū in tanta solen-
 nitate inhabitat et inquinat. Omnia enim bona presentiam illū
 hospitis fugiunt et quasi annihilantur in hospicio ad quod ipse
 inclināt. Jcūto enim inuocare debemus dñm ihesum in veritate
 hoc sacro tpe. vnde dñr in Ps. Prope est enim omnibz inuocan-
 tibus eū in veritate. vnde Wilhelmus. Veritas inuocationis est
 desideriu cordis. vñ ipse Wilhelmus super dicta verba scz, Dñs
 prope est dicit qz dñs prope est quinqz generibus hominum. In
 primo prope est peccantibus: ymo presens est eis in omni loco et
 tempore vt sic de eius pñtia erubescant peccare. vnde Boetius
 Magna em necessitas est nobis indicta pbilitatis cū ante oculos
 iudicis agamus cuncta cernentis. vnde quidā. Cum quid turpe
 facis qz me spectante ruberes cur spectante deo non magis ipse
 rubes Apolos. Nō longe est ab vnoquoqz nostrum. In ipso
 enim viuimus mouemur et sumus ymo cum peccator fugit a deo
 scz addendo peccata peccatis deus eū sequit monendo vt redeat
 vnde Jhere. 3. dicit dñs ad animam peccatricē. Tu fornicata es
 cum multis amatoribus tuis: tamē reuertere ad me dicit dñs et
 ego suscipiam te. Mira insania. fugit peccator deum et currit ad
 infernalem lupum quem ouicula naturaliter fugit et ad pastoreē
 currit. Secundo peccat morienti in peccato vt a peccato eum
 reuocet Apoc. 3. Ego sto ad ostium et pulso. Vere ille qui per
 annuz vel per multos annos peccat facit eum stare et pullare ad
 ostium cordis sui: nec etiam aperire vult vt sentiat inspirationē
 diuinam. De propinquitate dei que manet in peccatore habes
 exemplum de illo in vitaspatorum. hoc exemplum quere in discipulo
 in secundo sermōe de tpe. Tertio dñs prope est peccatori penitenti
 et ad eum reuertenti in hoc sacro tempore. vnde dñr Ezechel. 18
 In quacunqz hora peccator ingemuerit saluus erit. vnde. 2. Reg.
 12. dicit ei scz dauid propheta nathan. Deus transtulit peccatū
 tuum a te. de hac propinquitate habetur Lu. 9. cum filius prodigus

Sermo

rediret ad patrem suum et adhuc longe esset. vidit eum pater
suus et misericordia motus occurrens cecidit super collum eius et
osculatus est eum. Item exemplum habemus de latrone Lu. 13
qui dixit. Memento mei dum veneris in regnum tuum: cui dixit
dñs. Amē dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Quarto ppe
est existenti in tribulatione ut ei subueniat vel patientiā dando
vel ab eo recipiendo. vnde dicitur in Ps. Cum ipso sum in tri-
bulatione eripiam eum et glorificabo eum Aug⁹ de ci. dei. De⁹
eum aduersū te exagitat aut merita examinat aut pēta castigat
qui mihi mercedem eternā pro toleratis pie magis tenet po-
donat. malos autem damnat. Quinto deus prope est vni-
cuique reddēdo sibi sū merita sua Apoc. 3. Ecce venio cito reddere vni-
cuique sicut Ja. 4. Iudex ante ianuā existat etc. Et si dñs mortuus
esset per mille annos cum respectu pene vel premii futuruz esset
quali vna hora. vnde Ps. Quomā mille anni ante oculos tuos
tanq̄ dies hester etc. quomā mors est propinqua homini q̄ ipse
credit. vt patet in illo diuitē Lu. 12. qui dixit. Rīa mea habes
mūlta bona etc. Quantum ad terciaz partem huius sermonis
queritur vtrum homo hic possit impleri gaudio spūali: rñdet
sanctus Tho. 2. 2. q. 3. q. 9 ex parte dei de quo est gaudium illud
non potest impleri: quia nullus potest in tantum gaudere de eo
sicut esset gaudendū. Sicut nullus potest in tantum deū diligere
sicut est diligendus. quia eius dilectio est infinita et sic gaudium
dei est plenum de seipso. Ex parte autem illius qui gaudet non
potest hic gaudio impleri: quia gaudium habet se ad desideriu
sicut quies ad motum. Item gaudium est plenu: qz nihil restat
desiderio: modo hic in pñti in nobis semp manet mot⁹ deside-
rii ideo hic in mōdo non est gaudium: sed in patria motus deside-
rii factabitur. quia habebit deum omnipotentem presentem qui est
filius deside-rii nostri. et eum hñdo habemus omnia. vt de Aug⁹
super Joh. Deus tibi totum est. si esuris panis est. si vero sitis
potus est. si es in tenebris lumē tibi est. si nud⁹ immortalitatis
tibi vestis est. Vnde in futuro non cessabit solum desideriu quo
eum desideramus: sed etiā erit quies oīm desideriorum nos-
rorū Ps. Replebitur in bonis desiderium tuum Aug⁹. 24. li. de ci.
dei. Ipse de⁹ est fons desideriorum nostrorū qui sine fine videbit
sine fastigio amabitur: sine saugatione laudabitur: ymo sancti
plus habebunt q̄ desiderare possunt Aplos, Oculis non vidit etc
Greg⁹ in moral. Et quis enarrare sufficiat quantum gaudium
quelibet anima suscipiet de sanctorum patriarcharū credulitate

v
a fidelitate apostolorum caritate a diligentia magna: martiruz
stabilitate a patientia: confessorum pietate a clemētia: vīginū
castitate. Reuera lingua a vox deficit. quia intellectus capere nō
sufficit quantum sit gaudium choris interesse angelorum pntem
vultum dei cernere. Exemplum q̄ tanta sunt beatorum gaudia
in patria q̄ dyabolus sustineret oīm demonum penas si valeret
redire ad celum a ibi claritatez videre sicut patet in p̄mptuario

Ūnica infra octauas natiuitatis ad Gal.

Ratres. quāto tempore heres paruulus est nihil
differt a seruo cum sit dominus omnium: sed sub
tutoribus a auctoribus est vsq; ad presinitum tps
a patre. Ita a nos cum essem⁹ paruuli sub elemētis mōi
huius eramus seruientes. At vbi venit plenitudo t̄pis:
misit deus filium suum natum ex muliere factū sub lege.
vt eos qui sub lege erant redimeret vt adoptionē filiorū
reciperemus. Quā autem estis filii dei. misit deus spiritum
filii sui in corda nostra clamantez. Abba pater. itaq; iam
non seruus sed filius: q̄ si filius a heres per dominum.

Sermo quintus super epistolam

Quanto tempore heres paruulus est nihil differt a seruo
cum sit dñs oīm ad Gal. 4. Modo sancta mater ecclesia
retulit qualis ille qui sine estimatione est magnus pro
nobis est paruulus fact⁹. vnde Bern. Magn⁹ dñs a laudabil
nimis. Nam heres dei est xps filius marie vīginis ad Heb. e. 1.
Quem constituit heredez vniuersoz. Heres iste nihil differebat
a seruo cum esset dñs omnium. Similis enim erat paruulis licet
in eo essent omnes thesauri scientie a sapientie reconditi: tamē
videbatur sapientia p̄ficere Lu. 2. Tulerunt illum in iherusalez
Item licet esset sine omni macula peccati. tamen signum macule
hīc voluit scz cauterium circumcisionis sicut alii pueri. Ex quibz
patet q̄ similis erat paruulis aliis. ergo dicit Ap̄ls hic. Quanto
tempore heres hic paruulus est x̄. Vnde in presenti sermōe tria
sunt dicenda. Primo quomodo xps comparatur seruo. Secūdo
quare hoc tempus dicitur plenitudo temporis. Tercio quare dī
deus pater noster cum vno exemplo. Quantum ad primum
sciendū q̄ xps comparatur seruo propter tres rationes. Prima
est q̄ ad mltar serui in continuis laboribus erat: vnde Ps. In
laboribus a iuuentute mea. O homo cogita qualiter xps pro te
laborauit in iacendo: quia iacuit in p̄lepio a feno vt tu iaceas

Sermo

interduz dure pro eius amore. Cogita insuper o homo qualiter ipse laborauit in discurrendo: ita etiam q sanguis fuit in itinere. Etiam tu laborabis eundo ad ecclesias ad missas et sermones. Cogita qualr laborauit in orando in vigilando et sepe in orone pernoctando. Surge ergo mane et ora vt eius impetres misericordiam et gratiam et dicere possis cum Dauid. Media nocte surgebam ad assistendum tibi. Multum laborauit. quia iniquitatem multorum ymo mundi portauit in hoc q p peccatis mudi penas sustinuit Bern. Mem orabor semper illarum infantulum necessitatu: laborum quos pertulit in predicando: fatigationu in discurrendo. vigiliaz in orando. temptationum in ieiunando. et olaphilationum. exprobrationum clamorum etc. Ecce qualiter xps pro te laborauit: labora et tu propter eum. Insuper pro te sustinuit passiones. Si vis esse particeps requie oportet q sustineas penas pro eo sicut ipse sustinuit. vnde Apostolus. Si socii passionum estis: eritis et consolationum. Secundo comparatur seruo propter paupertatem quaz sustinuit ps. Pauper ego sum. Quis potest exponere paupertatem xpi. nam qui est ditissimus inter homines factus est pauper ppter hoies vt diuites faciat etc. Cho. 8. Scitis gratiam dñi nostri ihesu xpi quonia propter nos egenus factus est cum esset diues vt illius inopia diuites essemus. Vis scire q pauper fuit considera qualiter natus fuit in stabulo reclinatus in presepio: inuolutus vilibus pannis etc. Considera ulterius q paup fuit in processu. pauperior fuit q seruus. nullus seruus adeo pauper est qui seruit pro determinato pretio alicui domino quin habeat in domo dñi hospicium: quin etiam posset habere denariu. Xps vero adeo pauper fuit q in domibz illoz quibz seruiuit hospicium habere non potuit. legit enim Math. 2. 7. 21. cum in die palmarum venisset in iherusalem intrauit in templuz vbi cum multos infirmos curaret et tota die predicaret. Cum iam esset sero. et vespere circumspedis omnibus glo. Si quis eum hospicio receperit etc. Exiit ergo in bethania cum. 12. aplis. Sic considera christi paupertatez qui in tanta ciuitate hospicium habere non potuit. sed exiit in bethaniaz propter hospicium ad hospitam suam martham que ipsum frequenter receperat in domu suam cum discipulis suis. Item adeo pauper fuit q vnu denariu habere non potuit. legitur enim Math. 17. q cum exigerent tributum a xpo nec haberet vnde solueret: misit petrum ad mare qui accepit piscem in cuius ore inuenit staterem quem fecit dari pro se et petro. Ecce q pauper fuit q non potuit habere vnum

denariū nisi per miraculū. Vis vltimū scire q̄ pauper fuit. vide
q̄ nudus pependit in cruce ⁊ non potuit habere aliquid ad qd̄
caput suum conculsum et debilitatum inclinaret Lu. 9. Vulpes
foucas habēt ⁊ volucres celi nidos ⁊c. Vide q̄ adeo pauper fuit
q̄ qui oēs aquas creauerat. in extrema necessitate vnum haustu
aque habere non poterat. Iudei dederunt ei vinum bibere selle
mixtum: quod cum gustasset noluit bibere Math. 27. Tertio
comparatur seruo propter humilia seruicia que fecit, Ipse enim
humiliter ministravit apostolis sicut seruus Math. 2. Quicūq̄
voluerit inter vos preesse e. v. seruus. Et sicut filius hominis nō
venit ministrari sed ministrare Lu. 22. In medio vestruz sum sic
qui ministrat. Vis scire q̄ humilia seruicia fecit Joh. 13. Surgit
a cena ihesus ⁊ ponit vestimenta sua accipiens lint hum p̄ cinxit
se. deinde accepit aquam in peluim ⁊ cepit lauare pedes discipu
lorum suorum et tergere lint hoc quo erat precindus. Pondera
verba ⁊ inuenies q̄ hic ministrat. surgit inquit a cena. discipul
residentibus xps surrexit vt c̄scenderet se esse seruum: q̄a moeris
est vt dñis ad mensā sedentibz serui p̄ius surgant. cepit lauare
pedes discipulorum suorum. Venit ergo ad symonem petrum.
⁊ dixit petrus ei. Nō lauabis mihi pedes in eternū. Ecce p̄ trus
obstupuit videns illum genua sic d̄ere coram se dorsum curuare
manus ad lotionē pedum extendere: in cuius noīe omne genu
flectitur celestium terrestrium ⁊ infernorum. V homo in hoc obse
quio considera maximam humilitatem q̄ voluit lauare pedes di
scipulorum suorum. non solum electorum sed etiam iude sui tra
ditoris. ⁊ in hac humilitate dat nobis exēplum nos hūiliandi
Joh. 13. Exemplum enim dedi vobis vt quemadmodum ego
fecit: ita ⁊ vos faciat. Quantum ad secundam partem istius
sermonis dicit ipse Xps X̄c vbi venit plenitudo tēporis. Hoc
autē tempus plenitudinis ipsius fuit tempus incarnationis ⁊
natiuitatis xpi propter plura. Primo quia tunc p̄fixitū tps
a deo quo xps fons plenitudinis gr̄ie nasci deberet. Secundo
propter plenitudinē pacis Ps. Dñetur in diebus eius iusticia
⁊ abundantia pacis Johel. Implebunt h̄: rea frumento: ⁊ tor
cularia tua vino redundabunt. quia tempore augusti qñ natus
est xps pax fuit per vniuersum orbem. Tertio propter crismatū
largissimam effusione Joh. 3. Effundam de spiritu meo super
omnem carnem. Quarto propter figurarum impletionem: q̄a
precedens tempus vacuum fuit figuras continens nostre salutis

Sermo

que figure implete sunt in xpi incarnatione et natiuitate, Quinto propter misericordie plenitudinem. Tempore enim veteris legis abundabat iusticia. similiter abundabit tempore extremi iudicii sed nunc abundat misericordia dei Ps. Misericordia dñi plena est terra. Quantum ad tertiam partem istius sermonis dicit Aplus. Misit deus spiritum filii sui in corda nostra clamantem Abba pater, Sciendum qd deus dr pater noster propter quinque Primo propter creationem Deutro. 33. Nunquid ipse est pater tuus qui possedit et fecit et creauit te. de hoc in Ps. dr. Ipse fecit nos et non ipsi nos. Secundo ppter curam promissionis. 1. Petri 5. Ipsi est cura de nobis. vnde dixit Dauid in Ps. Dñs soluit est mei Mat. 6. Nolite soluti esse dice. Quid man. et. Tercio propter affectum dilectionis et miserationis Ps. Quomodo miseretur pater filiorum et. Quarto propter disciplinam correctionis Aplus flagellat deus omnem filium quem recipit. vnde Ihere. Nam primo affixi te supple in presenti et non affligam te ultra sed in futuro. vnde de hoc Greg. Misericorditer deus adhibet nobis temporalem seueritatem vt non eternam inferat ultionem. ideo hic quibusdaz parat vt in eternum cruciet. Quinto propter distributionem hereditatis. vnde dicit in Ps. Tu es qui restitues hereditatem meam mihi Mat. Venite benedicti patris mei et. Nota exemplum. nam petrus alphon. dicit de quodam domino vni⁹ ciuitatis qui habuit tres filios et cogitauit dñum ciuitatis vni illorum dimittere qui regeret ciuitatem: et volens scire quis illorū esset melior vsus est tali industria: vocauit maiorem et dixit ei. Si deus vellet te facere auem cuiusmodi auis esse velles fili mi respondit. aquila: dixit pater. Quare. respondit. Quia omnium auium rex est et volat super omnes aues: vocauit secundum et dixit. Tu fili si deus vellet te facere auem de qua esses melius contentus: respondit. de falcone: et quare hoc ait pater. respondit quia portatur pugno nobilium quando vadit venatum fruit super omnes aues hm voluntatem suam et modo occidit vnā modo aliam. Quibus auditis vocauit tertium sed minorem et dixit ei sicut aliis: et respondit qd vellet esse grus. quia semper volat cum comitiua multitudine et societate, His peractis venit pdict⁹ domin⁹ et condidit testamentum dicens. Dimitto filium meum iuniorē heredem et dñm ciuitatis. Sic in proposito deus habet tres filios sed luciferum qui sicut aquila appetit volare super altitudinem nubium et similis esse altissimo, Secundus fuit prim⁹ homo sed adaz qui velut falco rabidus super pomum vetum se

immisit. Tercius filius est xps qui in terris visus est et cum omnibus conuersatus. et iste est heres: de quo loquitur Aplos in epistola hodierna dicens. quod si filius et heres per deum: et coheredes sunt pauperes christi celestem hereditatem possidentes Math. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum Jaco. z Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo. diuites in fide et regni heredes: quod promisit deus diligentibus se.

Officia post octauas Epiphanie ad Ro.

Ratres. obsecro vos per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentez sancta deo placentem rationabile obsequium vestrz. et nolite reformari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri ut probetis que sit voluntas dei bona et bene placens et perfecta. Dico enim per gratiam que data est mihi omnibus qui sunt inter vos non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatez. et vniciq; sicut deus diuisit mensuram fidei. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus. Omnia autem membra non eundem actum habent ita multi vnum corpus sumus in cristo. Singuli autem alter alterius membra in xpo ihesu domino nostro.

Sermo sextus super epistola precedenti.

Obsecro vos per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra ad Ro. 12. Quia maria ps merendi et demerendi consistit in exercitio corporis. ideo monet nos Aplos ut corpora nostra dei seruitio efficaciter mancipemus dic. Obsecro vos etc. Vnde in presenti sermone quinque sunt dicenda. Primo quia debemus corpora nostra exhibere deo. Secundo quia aliqui offerunt deo hostiam mortuaz et aliqui viuentez. Tercio quare non debemus nos reformare huic seculo. Quarto de illis qui plus sciunt quam oportet sapere. Quinto quomodo omnia membra sancte ecclesie vnum sunt corpus cum vno exemplo. Quantum ad primam partem Aplos ponit hanc exhortationem de exercitio corporis immediate post has festiuitates. Primo propter debitum illius reuoluntatis: et cum filius dei propter minimam caritatem humanum genus ad veram salutem sibi adoptauit. monet Aplos ut in reuoluntatem sui dulcissimi corporis nostra corpora exhibeamus ut ei seruiamus sic nobis in suo corpore triginta tribus annis seruiuit. vnde xps dicit in euangelio. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare. et etiam ut ei subiiciamur tanquam

Sermo

creatori nostro: ut seruus dño filius patri: sic nos deo Gal. 2.
Collum subiicite iugo eius. ppter hoc impropere dicit illud
Exo. 10. Usquequo non vis subiici mihi. Secundo exhibenda
sunt corpora nostra deo ppter oblationē illam qua se pro nobis
obtulit deo patri in cruce et in morte. Vnde sicut omnia mēbra
pro nobis extendit et totum corpus ad passionem dedit: sic in
recompensam offerre debemus sibi corpus et membra nostra. q̄a
post mortem dabit resurrectionem et gloriā. Nam fidelis miles
non timet amittere equum in p̄lio dum possit facere laudabile
factum pro domino suo quando se sperat recipere meliorem. Sic
iustus non timet exponere suum corpus castigationi vel etiam
morti si necesse fuerit propter dñm suum: quia post mortem per
resurrectionem sperat gloriosum subtile et eternum corpus se re-
cepturum. vnde Apl̄s. Saluatorem expectamus dñm nostrum
ihesum xpm qui reformabit corp⁹ humilitatis nostre et figurat si
corp⁹ claritatis sue. vnde xpus ait Mat̄h. 13. Fulgebunt iusti
tanq̄ sol. vnde etiā Bern̄. in li. de conside. Qualis tunc putas
erit splendor animarum q̄n solis splendor: et habebit lux corp⁹
nulla tibi tristitia nulla angustia. nullus dolor null⁹ timor null⁹
labor sed perpetua sanitas iemper perseverabit. Quant⁹ ad
secundam partem istius sermonis dicit hic Apostolus, Noliam
viventem sanctam deo placentem. Pro quo sciendum q̄ aliqui
hōiā mortuā offerunt deo. Primo isti qui bona op̄ra offerunt
deo in peccato mortali. quia nihil merentur apud deum quo ad
remunerationem eternam. 1. ad Tho. 13. Si distribuero omnes
facultates n̄ eas in cibos pauper⁹ et si tradidero corpus meum et
vnde dñs in decret. Opera extra caritatem non valent ad salutē
24. q. 10. Secundi sunt qui dicunt q̄n mortuus fuero sepeliar in
tali monasterio: dum viuūt in peccatis suis perseverant. anima
e⁹ in inferno sepeliūt et cadaver vult sepeliri in loco sacro. Ter-
cii sunt ypocrite qui ieiunant vigilant orant ecclesias frequentant
et talia bona op̄ra faciunt propter gloriā vanam et laudem
humanam. et tales sunt martires dyaboli. et p̄nt dicere dyabolo
illud Ps̄. Quoniam propter te mortificamur. et de talibus dicit
xps. Amen dico vobis n̄ habēt mercedem suam Greg⁹ in moral̄
D q̄ miserj sunt qui affectāt laudes hōim in semetipsis: dissipāt
fruct⁹ arbor⁹ suar⁹. dūq̄ ostendere alienis oculis appetant dānant
qd agunt. Quarti sunt q̄ faciūt peregrinationes et eccl̄as et capel-
las aliuūt et largas elemosinas dant pauperib⁹ de rebo inuiste

acquisitis scz per rapinā & vsuram & illis non satisfaciunt quibz
 tenentur restituere Ecl. 34. Qui offert de substantia pauperis:
 q̄si qui vidimat filiū in aspectu patris. vnde Greg⁹ in registro.
 Quicquid in dei seruiuo ex scelere offert omnipotentis dei non
 placat iracundiā sed iritat. Quinti sint claustrales qui co:pora
 habent in claustro sed co:da in seculo. Corpus enim est mortuū
 q̄n est ab anima separatu: vnde Aristotiles. Mors nihil aliud
 est q̄ recessus aie a co:po:re. & tales claustrales faciunt oblatiōes
 cum cayn qui aias suas dant dyabolo & sua co:pora in claustro
 dant deo. de talibus non est mirum si claustrum non sit eis caz
 & magnū dolorem sentiunt quasi mortem. quia mors est diuisio
 corporis & anime. sic et ipsi diuisi sunt: quia co:pora habent in
 claustro et co:da in mundo: et tales habent duram et asperam
 vitaz: quia quicquid boni faciunt coadi faciunt. vnde Hugo de
 sancto victore. Inuitus non bene agit etiam si bonum est quod
 agit. et tales sunt miseri homines: quia nullam consolationem
 habent in mundo: nec abintra a deo. Queritur hic qui sunt isti
 qui hostiam viuētem offerunt deo & que requiruntur ad hoc
 respondetur q̄ Primo requiritur q̄ opus bonuz fiat in caritate
 & gratia: quia minimū opus in caritate factum plus est q̄ opera
 omnium peccatoz in mundo existentuz Bern. Caritas est cum
 qua nec maximum acceptatur. Secundo q̄ fiat intentione recta
 scz q̄ homo in bono opere querat dei honorem & salutem ppriaz
 et proximozum edificationem Amb. Intentio operi tuo finem
 imponit Greg⁹. Quicquid agis pro eterna mercede age: & nihil
 studeas propter humanā opinionem & laudem agere: sed ppter
 vitam eternam. Tercio q̄ fiat voluntarie et cum hylaritate. 1.
 Cho. 4. Nylarem datorem diligit deus. vnde dicitur in decret.
 Melior est quinqz psalmozum ꝛ de conse. dis. 5. Non me. Ps.
 Seruite dño in leticia. Quarto q̄ fiat perseueranter: quia non
 sufficit q̄ bonum fiat in gratia & recta intentione & voluntate nisi
 fiat perseueranter Bern. Tolle perseuerantiam nec obsequium
 habebit mercedem. vnde etiaz Ysidorus de summo bono. Solis
 incipientibus promittitur: sed premium perseuerantibus datur
 Mat. 10. Qui perseuerauerit vsqz in finem ꝛ. Item aliqui qui
 deo hostiam viuētem offerunt sunt infirmi & tribulati qui sunt
 patientes. Nunq̄ enim corpus digna hostia efficitur: nisi igne
 tribulationis mozaificatum fuerit et decoctum. Quomiam si nos
 tribulationem patienter & voluntarie sufferimus corpus nostrū
 non solum hostia viuā: sed sancta efficitur coram deo.

Serino

Sunt autem tria consideranda propter que non solum patienter sed delectantur tribulationes et infirmitates suscipiende sunt. Primum est quia est verissimum signum electionis: unde dixit angelus raphael ad thobiam. Quia acceptus deo eras necesse fuit ut temptatio probaret te. contra dicit de reprobis in Ps. Dimisi eos secundum desideria cordis eorum. Secundum est cum magno effectu certissima liberatio Ps. Ex omnibus tribulationibus meis eripe me sicut Polycarpus dicit quod divina pietas solet electos suos multipliciter eripere. Primo liberat per patientie donationem Gregorius Maxime deus liberat quando sufferendi patientiam amiserat. Secundo tribulationem in dulcedinem commutando sicut de sancto andrea legitur dicente. O bona crux diu desiderata. Item de sancto stephano. Lapidem torquentes illi dulces erant. Tertio liberat per singulas tribulationes consolationes infundendo Ps. Secundum multitudinem dolorum meorum consolationes tue letificaverunt animam meam. Secundo appetenda est tribulatio: quia reformat nos deo qui super omnes homines tribulationum passionibus se immisit. propter hoc solum tribulatio summo desiderio est amplectenda. Unde cum translatus de ista vita ad speculum vite divine veritatis pervenimus. tunc luce clarius cognoscemus quam magnam cumulum meritorum nobis prebens tribulatio advenit. unde Bernardus super illud Apostoli. Non sunt condigne passionibus et dicit. Non sunt condigne passionibus ad penam que dimittitur. ad gratiam que immittitur. ad gloriam que promittit: unde Humbertus Si aduersitatum utilitatem sciremus considerare vix in centum annis domino possemus pro infirmitatis unius beneficio respondere. Quantum ad tertiam partem dicit hic Apostolus. Nolite conformari huic seculo. non debemus nos reformare huic seculo. Primo quia amicitia huius mundi inimicum dei constituit. Iacobus. 2. Amicitia huius mundi inimica est deo: quia amor mundi expellit deum et eius gratiam et dilectionem a corde hominis: quia sicut ignis et aqua sunt contraria: frigus et calidum: album et nigrum sic amicitia mundi et dei simul stare non possunt. unde Gregorius. Disce o homo non diligere mundum et diligas deum ante omnia. quod habes funde ut implearis. unde etiam Augustinus super primam canonicam Johannis. Duo sunt amores scilicet mundi et dei. si mundi amor in te habitat non est quo introeat amor dei. Cum exoneris cor tuum ab amore terreno tunc hauries amorem divinum et incipit in te habitare caritas a qua nihil mali potest procedere. Secundo quia totus mundus plenus est amaritudine et miseriis

ergo dicitur vallis lacrimarum. hoc puer ostendit nascendo qui primo flet representans miseriam huius mundi Job. 14. Homo natus de muliere breui viuens tempore replet multis miseris. Hoc patet patet. quia nunc frigus nunc estas nunc fames nunc sitis nunc fletus nunc diues et pauper viuus et mortuus Job. 12. Nunq̄ in eodem statu permanet Gregorius super Ezech. Quid est quod in hoc mundo nos libeat. vndiq̄ luctus nos in spiciamus. vndiq̄ gemitus audimus: destructe vbes. vndiq̄ es uersa castra. agri in solitudinē redacti: alios in captiuitatez duci alios detruneari vidim⁹. ⁊ alios interfici. Quid ḡ est qd̄ in hac vita libeat fr̄s mei. Si talem m̄dm iam diligimus non gaudim⁹ sed vulnera amamus. Tertio quia nemo seruiens huic mundo potest peruenire ad gaudiū celeste. Ratio est quia omnes seruitores h⁹ mūdi serui sunt dyaboli Mat̄h. 6. Nemo potest duob⁹ dñis seruire Apl̄s. Si adhuc hominibus placere xp̄i seruus nō essem: ymo serui dyaboli q̄nq̄ durius laborant q̄ serui xp̄i. q̄a sunt in continuis laboribus ⁊ inquieti in conscientis suis Amb. Que pena grauior q̄ interioris conscientie vulnus. Nonne hoc magis fugiendū q̄ mors q̄ exilium q̄ dispendiū q̄ debilitatis dolor. ⁊ in futuro seruitores mundi habebunt infernum ⁊ priuabuntur gaudio eterno Cris̄. super Mat̄h. Q̄ miserimus est mundus ⁊ miseri qui sequuntur eum. Semp̄ em̄ in hoies m̄dani opera sua excluderunt a vita. vnde etiam Greg⁹ in moral. Sic est regnum celorum ꝛc. Nemo potest hic gaudere cum hoc seculo ⁊ illic regnare cum deo. Quantum ad quartam partem ist⁹ sermonis dicit hic Apostolus. Nō plus sapere q̄ oportet sapere Notandū est hic h̄m Vincentiū q̄ aliquis plus q̄ oportet sapit tripliciter. Vno modo rōne obiecti q̄n obiectū inperscrutabile vult perscrutari ⁊ inuestigare rationibus trinitatem personarū ⁊ vnitatem essencie diuine seu articulos fidei qd̄ est prohibitum Eccl. 3. Altiora te ne quesieris. vnde etiam Proverb. 15. Qui perscrutator est maiestatis opprimet a gloria. Secundo qui per sciaz magicam vult secreta ⁊ futura p̄dicere. Tertio in iudicando occultata cordium que solus deus habet cognoscere ⁊ iudicare: ⁊ in signum huius ipse solus dicitur perscrutator cordium. et de hoc plenius habet in discipulo de tempore sermone. 54. Quantū ad quintam partem istius sermonis dicit hic Apl̄s. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus ꝛc. Hic apl̄s ostendit quomodo omnia membra ecclesie vnum corpus sunt. ⁊ quomodo fideles xp̄i sunt in corpore ecclesie ⁊ debent se adinuicem habere

Sermo

sicut membra vnius corporis. Notandū ē
inuidet alio membro ex eo qd dignius et melius habet q̄ aliud
membra. ymo vnum membz congaudet alteri ⁊ reputat sibi
factum qd sit alteri siue bonum siue malum. vnde si ledatur pes
dicit os. Quare me ledis. ⁊ si lauatur pes. os regratiat̄ lauanti
Sic debet esse inter fideles cristi qui sunt membra ecclesie: vnde
d̄r hic. Multi vnum corpus sumus in xpo. singuli autem alter
alterius membra. Secundo vnum membz lesum ab alio non se
vindicat. Sic etiā debet esse in mēbris ecclesie. vnde etiāz Apl̄s
ait. Nulli malum pro malo reddentes: ymo quod plus est vnū
membra pro alio se exponit periculo p̄cipue minus nobile p̄
nobilitati vt manus pro capite. In membris ecclesie ip̄m caput
pro membris se exponit. Tercio sicut vnū membz abū sumptū
aliis cōmunicat. sic vn⁹ fidelis aliis bona sua cōmunicare debet
Et si membz amplius de cibo retineat q̄ debet. illud est ei occa
sio apostematis vel alterius infirmitatis. sic etiā inter fideles xpi
Ecc̄l. 5. Est ⁊ alia vanitas pessima qm̄ vidi sub sole scz diuitias
conseruare in malum dñi sui. Quarto nihil valet vnū membz
separatum ab aliis sed est putridū ⁊ inutile. Sic excomunicat⁹
⁊ separatus per excomunicationem maiorē a xpo qui est caput
⁊ a membris. ab omnibz fidelibus xpi ad nihilum valet nisi ad
eternū ignē. hoc probatur ex euangelio Joh̄. 12. vbi xps dicit
Ego sum vitis vera ⁊ vos palmites. Sed homo excomunicatus
est sicut palmiti absciso a vite q̄ sic abscisus ad aliud non valet
nisi vt in igne comburatur Aug⁹ super Joh̄. Nihil debet formi
dare xpianus q̄ separari a corpore cristi. Quinto totum corpus
tremit cum separationē vnius membri p̄uidet. Sic timere debet
totum corpus ecclesie cum aliquem fidelem videlicet separari a
cōmunionē fidelium per excomunicationem vel p̄ctm̄ n. ortale.
Pro quo sciendū qd excomunicatio maiorē facit non est ferenda
contra xpianum xpi sanguine redemptuz. Nam vt dicit Aug⁹
Cum quidaz sacerdos excomunicare suum subditum veluisset ⁊
audiuisset vocem dicentem sibi. Desine. non em̄ tu sicut ego san
guinem meum pro eo sudisti: statim remisit sententia. Vltimo
nota exempluz quō vnū membra exposuit se pro alio. Hoc
patet de beato paulino episcopo qui se dedit in mortē pro filio
vidue ⁊ per hoc seipm̄ ⁊ mltos xpi fideles a captiuitate ⁊ morte
liberauit quere in promptuario.

Dñica prima post Epi. epla pauli ad Ro.

Ratres. hñtes donationes fm gratiam que data
 est vobis differentes. siue prophetiam fm rōnem
 fidei: siue ministeriū in ministrādo: siue qui docet
 in doctrina: siue qui exhortatur in exhortādo. Qui tribuit
 in simplicitate. qui preest in sollicitudine. qui miseretur in
 hylaritate: dilectio sine simulatione: odientes malum:
 adherentes bono: caritatē fraternitatis inuicē diligentes
 honore inuicem preuenientes. Sollicitudine non pigri:
 spiritu feruentes: dño seruientes. spe gaudentes: in tribu-
 latione patientes: orōni instantes: necessitatibz sanctorz
 cōmunicantes: hospitalitatē sectantes. Benedicite perse-
 quentibus vos: benedicite et nolite maledicere. Gaudete
 cum gaudentibus: flete cum flentibus. Idēpm sentientes
 non alta sapientes: sed humilibus consentientes.

Sermo septimus super epistolam

Vi preest in sollicitudine ꝛ Ro. 12. Prelatis sollicitudo
 appropriatur. quia sunt pastores ꝛ debent vigilare sup
 gregem eis cōmissum. et in signum hꝫ xꝑs pastor petro
 dixit. Pascue oues meas. ergo hic dꝛ. Qui preest in sollicitudine
 Unde in pñti sermone Xꝑlus dat plura documenta. Quantum
 ad primuz dicit. Qui preest in sollicitudine preest. Pro quo
 sciendum fm Wilhelmum qꝫ tripliciter ratione prelatus debet esse
 sollicitus ad custodiendū aīas sibi cōmissas. Primo qꝫ sanguine
 xꝑi empti sumus. Si quis haberet de xꝑi vestibus aliquid valde
 custodiret illud. Si vero haberet aliqd videlicet de sanguine eiꝫ
 diligentius custodiret. Qualiter aut debet custodire animas qꝫ
 sanguine suo preposuit pro illis sanguinem fundendo. Secundo
 qꝫ in periculo aīe sue pereunt anime ille et si ex culpa sua pereāt
 erit anima eius pro aīabus illorū Ezech. 29. Sanguinem aut
 eius de ma. spe. requi. Tercio vero quia nisi prelatus adduxerit
 in quantum in se est animas sibi cōmissas a dño faciem dei non
 videbit Ezech. 34. Non videbitis faciem meam: nisi adduxeritis
 fratrem vestꝫ minimum vobiscū. nisi quis diligenter custodiret
 sanguinē xꝑi in vase verteret contra salutē ppriam. Sic vtiqꝫ a
 regno celozū excludet nisi aīas sibi traditas adduxerit scuz. Vñ
 hic querit vtz plati maius hēbunt pñium a deo ceteris hoībo-
 rñdet Eludariꝫ. Qui in ecclā dignitatibz pñunt vt epī ꝛ psoi-
 teri si verbo ꝛ exēplo bene pñunt tot pñia p illis hēbunt quot
 aīe per eos salue facte sunt Gregꝫ in omel. Pre ceteris deū sub-
 lime videre merent qui fidelibz gregibz nouerunt pesse solicate.

Sermo

Dum enim presul super gregez suum vigilat diuina gratia super eum choruscet. Si autem subditis verbum dei subtraxerint et eos in foueam mortis per mala exempla duxerint. tot penas pro aliis hereditabunt quot aie eorum prauo exemplo perierunt. Gregorius in moral. Scire debent prelati quod si nunquam mala perpetraverint tot tamen mortibus digni sunt quot ad subditos perditionis exempla transmittunt. Qui autem in secularibus prelati sunt ut reges barones et iudices si iuste iudicant et subditos elementer tractant maiorem gloriam pre aliis a iusto iudice christo consequentur. Si autem iniuste et crudeliter opprimunt acutiora supplicia pre aliis habent Sap. 6. Iudicium durissimum fiet his qui presunt. unde etiam Jacobi. 2. Iudicium sine misericordia fiet ei qui non fecit misericordiam Christi. Sicut potentes potentius tormenta patient: sic et iusticie premiis implebuntur plenius si bene exerceuerint potentatus: et in futuro tantam habebunt gloriam quanta virtute alios precesserint. Quantum ad secundum documentum dicit. Qui miseret in hilaritate. Summe contra hoc faciunt illi qui austeritate in verbo in facto et in vultu ostendunt quam a pauperibus rogantur Augustinus. Qui dat ut careat tedio interpellantis non ut reficiat viscera indigentis rem et meritum perdit. Ut autem elemosina detur cum hilaritate vultus et sermone dulcedine: tunc ille a quo petit pauper elemosinam debet attendere quis petat: quam christus in forma pauperis Math. 25. Quod vni ex minimis me. se. mi. fecistis Hieronymus. Quotienscumque manum pauperi extenderit christum cogita: ita debet cogitare quod ipse a deo quotidie petit regnum celorum. ibi. Adueniat regnum tuum. et si negat deo hoc modicum: deus negabit regnum suum Prover. 27. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperum clamabit ipse et non exaudietur. Indignum enim est illi negare frustum panis a quo petit totum regnum. Pro quo sciendum quod sex genera hominum tribuunt elemosinas et hoc diuersimode. Primi ponunt in manibus dei et est illa que datur viduis et orphanis qui mendicare pudet et qui defectum magnum sustinent propter honorem temporalem precipue autem que datur cognatis indigentibus Ysa. 10. Carnem tuam ne despexeris Berni. in epla. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem, Ille pauper est qui inuite petit et verecunde accipit et accipiens glorificat patrem suum qui in celis est. Secundi sunt qui ponunt elemosinam super pedes domini quam dant hostiatim mendicantibus peregrinos et pauperes in hospicio propter deum colligendo Ysa. 28. Frange esurienti panem tuum: et egenos et vagos induc in domum tuam Augustinus. Elemosina est vnguentum quo maria

magdalena unxit pedes domini. Terci ponunt elemosinam in
 gremio dñi & est illa que datur leprosis cæcis captiuis & p̄cipue
 inter paganos. Quarti ponunt elemosinam in os domini & est
 elemosina quā quis offert pro posse suo ad altare de rebus iuste
 acquisitis ubi offertur sacrum corp⁹ dñi in salutem viuorum &
 mortuorum: et ideo cum quis dat sacerdotibus elemosinam qui
 quotidie sumunt corpus dñi vel ad ornatū domus dei ubi xp̄s
 consecratur & tractatur ita accepta est quasi in os dñi sit polita
Apl̄s. Operemur bonum dum tps habem⁹ ad omnes. maxime
 aut ad domesticos fidei. sacerdotes qui sunt illuminatores fidei
 & doctores. **Quinti** sunt ponentes super cor dñi: et sunt illi qui
 dimittunt offensas et iniurias sibi illatas verbis factis rebus vel
 corpore **Aug⁹.** Multa sunt genera elemosinaz q̄s cum facim⁹
 adiuuamur vt dimittant nobis nostra peccata mortalia. sed ea
 nihil est maius q̄ cum ex cor: de dimittimus qd̄ in nobis quisq̄
 peccauit. Scienduz q̄ tanta posset esse offensa que dimittit siue
 in rebus fama & corpore q̄ propter hoc omnia p̄c̄ta dimitterent
 homini **Lu.** Dimitte & dimittemini **Greg⁹** in omel. Qui in se
 peccanti clem̄ter indulget. nullum peccati vestigium in eius aia
 remanebit. **Sexti** vestiūt xp̄m & est illa elemosina que datur &
 offertur pro animabo defunctorū que sunt in purgatorio. vnde
1. Machab. 12. Sancta ergo & salubris est cogitatio p̄ d̄ fundis
 exorare vt a peccatis sc̄luantur. vnde **Bern̄.** in quodā sermone
 Nec est religio expiationis ubi anime corpore exute cruciant̄
 ad tps vel calore ignis vel frigore vel alicuius grauitate doloris
 ad illos nobis transeundum est per compassionem quib⁹ iuncti
 sumus pro humanitate. Pro quo sciendum q̄ animabo in pur-
 gatorio existentib⁹ subuenire debemus quatuor de causis. quere
 in discipulo. **Quantum** ad secundum documentum dicit hic
Apl̄s. Honore inuicē p̄uenientes: quia quilibet debet p̄sumere
 aliqd̄ bonum in proximo suo esse siue sit manifestuz siue occultū
 quo ipse eū precellit. quare merito est ab ipso honorandus. Sed
 oppositum plures faciunt qui p̄ximos suos despiciunt. Hoc cō-
 munit̄ fit q̄tuor de causis. **Prima** causa ē ignobilitas **Boet⁹**
 Si p̄mordia oim quos de⁹ creauit spectes. nullus degener extat
 quia oēs ab adā venerunt. ergo sunt fratres **Aug⁹** de doctrina
 xp̄iana. Ego non interrogo te serico indutum & pauperem pan-
 nosum. nō quales in vestibus estis vel litis: sed q̄les nati fueritis
Ambo certe nudi. ambo infirmi. ambo vitā miserā inchoantes
 & adhuc ambo plorantes q̄n nascuntur infantes. Itē q̄ omnes

Sermo

homines habent unum principium et unum finem: ostenditur in ossibus mortuorum. quia ad sensum nulla est differentia inter ossa nobilium et rusticorum Aug⁹. Cum in aliquo casu vetera sepulcra mortuorum franguntur: ossa nobilium et divitum non agnoscuntur. Sed queritur. unde causata est nobilitas: respondetur ex virtutibus Aristoteles. 1. Politicorum. Virtus et malicia determinat nobiles et ignobiles. versus. Nobilis est ille quem nobilitas sua virtus unde dicimus in oratione dominicali. Pater noster. et nullus de nobilitate se iacet. et sic alios homines spernat Aug⁹. Nonemus divites et nobiles non superbire minoribus nec contra. Minores enim non possunt cum aliis dicere. Pater noster nisi sint fratres. Sed dicere que sunt ille virtutes que ostendunt homines esse nobiles. de hac materia plenius habetur in discipulo de tempore sermone. 27 Secunda causa est paupertas: quia nobiles et divites communitate pauperes despiciunt: sed antiqui patres in antiquo testamento hoc non fecerunt Job. 3. Si pauperes despecti eo quod non haberet vestimentum. si vestis pauperis est despecta tamen persona hominis est honoranda. Sicut in nouo testamento ex hoc non honoravit eos in apostolos eligeo. unde. 1. Cor. 10. Videte vocationem vestram fratres: quia non multi potentes sed que stulta sunt radi elegit deus ut confundat fortia: et ignobilia et contemptibilia elegit deus. Hoc pater sic. quia de piscatoribus et aliis pauperibus elegit plures apostolos. De sapientibus autem huius mundi tantum unum scilicet gamaliel legem doctorem. et de nobilibus herodolomeum et etiam paulum qui fuit civis romanorum. de divitibus zacharium qui fuit dives. de principibus et potentibus tres scilicet nicodemum et centurionem et regulum. quod pauper homo non est despicendus sed honorandus ostendit Gregorius in omelia. Pauper cura reprehensibilis certum moneri debet sed non despicitur. Si vero reprehensionis nihil habet venerari sumopere sic intercessor debet. Tercia causa sunt peccata. Sic christus non fecit. quia conversaturus est cum peccatoribus comedit et bibit cum eis ut eos ad viam veritatis reduceret et salvaret. Sed pharisei hoc reprehenderunt in christo dicentes ad discipulos Math. 10. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester. Sic exemplo christi peccatores non sunt despicendi sed caritative monendi ut se emendent et de peccatis suis peniteant Galat. Si occupatus quis fuerit in aliquo delicto vos qui spirituales estis huiusmodi in spiritu instruite lenitatis. Item qui hodie est peccator eras fortassis melior Lu. 6. Nolite iudicare et non iudicabimini Quarta causa est seditas persone: hoc deus non fecit. nam Job

vlceribus plenū deus nō spernit: nec lazarus qui iacuit in ianua
 diuitis et canes lingebāt vlcera eius et ipse post mortem portat⁹
 est ab angelis in sinum abrahe. Sic et nos non debem⁹ personas
 defectuosas spernere. quia quilibet nostruz si deus permiserit p̄
 ipsis filis fieri scz scabiosus cecus claud⁹ leprosus &c. ergo talib⁹
 compatiendum est sicut vellemus nobis compati. Quantum
 ad quartam partem dicit hic Ap̄ls. Benedicite persequentib⁹
 vos: benedicite et nolite maledicere. Notandum est hic qd Ap̄ls
 dicit. Benedicite persequentib⁹ vos et bis benedicite. bona pro
 ximis optate in p̄nti vita et in futura. Opposituz illi faciunt qui
 ex inuidia solent dicere. Puniat te deus in p̄nti ne noceat anime
 in futuro: et tales qui petunt talem v̄ndictam super proximum
 suū non sunt in caritate dei. nec etiam habent caritatem proximi
 sui Aristoteles. Diligere est alicui bonum velle: si talis vult ex
 v̄ndicta malum proximi peccat mortaliter. 1. Joh. 3. Qui non
 diligit fratrem suum manet in morte. Sequit⁹ hic. Et nolite ma
 ledicere &c. Vnde hic queritur utz maledictio sit p̄ctm mortale
 respondetur h̄m sanctum Tho. 2. 2. q. 1. de ista maledictione de
 qua hic loquimur per quaz pronuntiatur malum contra aliquē
 vel in imprecando vel in optando: hec h̄m se repugnant caritati
 pximi. ergo est peccatuz mortale. 1. Tho. 6. Neqz maledici neqz
 rapaces regnum dei possidebunt. et tanto grauius q̄nto personā
 cui maledicit venerari pot⁹ tenetur Levi. 20. Qui maledixerit
 patri vel matri morte moriatur. Contingit tamen aliqui veniale
 esse vel paruum peccatuz q̄n quis alteri imprecatur vel propter
 effectū eius qui profert dum ex leui motu vel ex ludo vel ex sur
 reptione aliqua talia verba profert: quia p̄cta verboz maxime
 ex effectu et intentione pensantur. vnde in decret. dicitur. Deus
 iudicat verba h̄m intentionem proferentium. 28. q. 5. humane.
 Quantum ad quintum documentum dicit hic. Gaudete cum
 gaudentibus flete cum flentibus. Vbi notandum qd gaudere de
 malis et infortunis proximi gaudium est iniquū cum sit de mal
 alterius. de hoc gaudio d̄r Prouerb. 27. Qui in ruina alterius
 letat non erit impunitus. Inuidi vident peiores potus. Porc⁹
 em̄ cum occidit alius sibi compatit⁹: sed inuidi faciunt oppositū
 Similiter tristari de bonis proximi vtiqz malum est. qd patet ex
 hoc qd inuidus excecatur vbi deberet illuminari Job. 8. Per diē
 m̄tur̄t tenebras Greg⁹. Mens inuidoz de alieno bono affligit
 de radio lucis excecatur. Sicut enim diligentibus deum omnia
 cooperantur in bonum: quia gaudent cum illis quibus bene et

Sermo

prosperare procedit in rebo siue in corpore siue in aia. hoc faciunt in caritate et totiens merentur coronam vite a quolibet homine. sic contra impiis omnia conuertuntur in malum que vident: quia si vident bona et prospera tunc affliguntur. Si autem mala et tristia letantur et hoc cedit eis semper in periculum animarum suarum Seneca. Utinam inuidi in omnibus ciuitatibus aures et oculos haberent ut de singulis prosperitatibus hominum torquerent. Nam quanta felicium sunt gaudia. tanti inuidorum sunt gemitus. Ultimo nota exemplum de vdone episcopo magd. quere in promptu.

Unica secunda post Epiphania ad Ro.

Patres nolite esse prudentes apud vosmetipsos: nulli malum pro malo reddentes prouidentes bonum non tantum coram deo. sed etiam coram omnibus hominibus si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes non vosmetipsis defendentes carissimi sed date locum ire. scriptum est enim. Dñi vindicta et ego retribuam dicit dñs: sed si esuerit inimicus tuus ab illi: si sitit potum da illi. Hoc enim faciens carbonem ignis congerens super caput eius. non vincit a malo sed vince in bono malum.

Sermo octauus super epistolam

Deite esse prudentes apud vosmetipsos Ro. 12. Iohes de sancto geminiano, filii huius seculi et filii regni in hoc discernunt et distinguunt. quia filii huius seculi seipsum prudentes reputant et ex hoc super alios se extollunt. filii autem regni seipsum ignaros estimant et in nullo se extollunt: sed se aliis subiiciunt in humilitate. et hec est quod dicit Aplos. Nolite esse prudentes etc. Unde in presenti sermone ponit Aplos quatuor bona documenta. Quantum ad primum sciendum quod sapientia est duplex. Prima est sapientia huius mundi que diuiditur in tres partes scilicet terrenam humanam et dyabolicam. Terrenam habent illi qui sciunt temporalia bene acquirere Lu. 6. filii huius seculi prudentes sunt filii lucis. Humanam habent qui bonis a carnalibus ad delicias vtuntur. de quorum sapientia dicit ad Ro. 4. Prudentia carnis inimica est deo. Unde hic querit utrum prudentia carnis sit peccatum mortale. respondit sanctus Tho. 2. 2. q. 25. q. si prudentia carnis accipitur absolute secundum rationem prudentie ita scilicet quod in cura carnis constituat ultimus finis totius vite. sic est peccatum mortale. Si vero accipitur secundum rationem particularis prudentie sic est peccatum

viii

veniale. Contigit autem duabus de causis quod aliquis inordinate afficitur ad aliquod delectabile carnis. Primo quoniam non auertitur a deo: puta quia non constituit finem totius vite in delectatione carnis: et sic adhibere studium ad delectationem carnis est peccatum veniale. Si vero aliquis curam referat in finem honestum: puta cum aliquis studet comestioni propter corporis sustentationem hoc nullum est peccatum. Prudentiam enim dyabolicam habent qui prudentes sunt et faciunt nulla bona aut facere nesciunt aut nolunt qui se sunt callidi et homines decipere sciunt et nocere eis in rebus eorum: et tales velant christo faciem sicut fecerunt iudei. unde auctoritas. Multos oia conspiciunt conantur velare. quia mala pro bonis mutantur vendere vel mutare. Math. Quid vni ex minimis meis fecistis etc. Unde querit quantum peccant qui nec emere nec vendere nouerint nisi cum mendaciis et iuramentis: respondetur secundum Raymundum Quoties causa decipiendi mentiunt scienter peccant mortaliter et tenentur ad restitutionem. et hoc non solum intelligitur de magnis rebus sed etiam de puiis ut patet de quibusdam hominibus qui paruas res habent vendere et emere et tamen in eisdem multiplex mentiuntur ut proximos decipiant. Secunda est prudentia spiritus que est bonorum christianorum. de quibus dicitur Lu. 11. Estote prudentes sicut serpentes etc. Vbi notandum quod in tribus debemus imitari prudentiam serpentis. Serpens enim totum corpus pro capite exponit sic et nos pro capite christo corpus nostrum tribulationibus exponemus Ro. 4. Quis nos sepabit a caritate christi. Et serpens in loco arto deponit veterem pellem: et nos in loco arto penitentie debemus deponere vetustatem culpe. Item serpens unam aurem obturat terra et aliam cauda: sic nos contra blandimenta huius seculi debemus nos munire consideratione terrenitatis nostre et mortis nostre. Item notandum quod hec est vera prudentia secundum Bernardum. Si preterita mala desleas. si temporalia ista contempnas. si celestia concupiscas. et hec prudentia innuitur Deutro. 23. Utinam saperent et intelligerent et nouissima prouiderent. saperent scilicet peccata preterita que sunt amara et vide que malum et amarum sit te dimisisse dominum deum tuum. malum est in culpa. amarum est in pena. Item intelligerent presentia que sunt mala Eccl. 1. Vanitas vanitatum et oia vanitas et quasi quedam somnia Eccl. 34. Somnia extollunt imprudentes. talis erat ille diues cui dictum erat Lu. 12. Stulte hac nocte repetent animam tuam a te. Item ut nouissima prouiderent scilicet eternitatem glorie quantum ad beatos et iustos: et eternitatem pene quantum ad malos et iniustos Aug. 9. Unusquisque prouideat sibi in futurum

Sermo

congregationem meiorum. de quo Proverb. 10. dicitur, Qui congregat in messe filius sapiens est. Tempus messis vita presens est. et qui merita per opera virtutum congregat hic est sapiens et hoc est sapia formice: que cum non habet preceptore congregat in estate quod comedat in hyeme Proverb. 6. Vade ad formicam et addisce sapientiam etc. Sciendum autem quod tria sunt que faciunt opera vera et bona et placita coram deo. Primum est quod opera vera fiant in caritate. 1. Cor. 16. Omnia opera vestra in caritate fiant. unde dicit in decretis. Opera extra caritatem facta non valent ad salutem. 27. q. Secundum est quod homo operetur cum perseverantia Math. 24. Qui perseveraverit in se etc. Greg. 9. Incassum bonum agit si ante terminum desinat. Tolle perseverantiam nec obsequium mercedem habet Ysidorus de summo bono. Non est beatus qui bonum facit sed qui incessanter facit. Qui enim perseveraverit etc. Tertium est quod intentio sit recta et opera que facimus ad laudem dei et pro salute nostra totis viribus ordinemus quod si per omnem necessarium est eo quod secundum intentionem omnia que facimus a deo iudicantur Lu. 11. Si oculus tuus fuerit simplex et intentio tua recta corpus scilicet operum tuorum erit lucidum Amb. Intentio operi nomen imponit. unde dicit in decretis. de peni. Deus iudicat intentiones. Quantum ad secundum documentum dicit. Nulli malum pro malo reddentes. Vbi sciendum quod aliqui reddunt mala pro malis: et hoc prohibet Christus dicens. Nulli malum pro malo etc. Item aliqui reddunt bona pro bonis hoc est beneficium moralitatis: quia ratio dicit hoc. Item aliqui bonum pro malo hoc est beneficium perfecte caritatis sicut Christus oravit per crucifixos suos et sanctus Stephanus pro lapidantibus se oravit. sic veri Christiani imitari debent Christum et sanctos. Item aliqui malum pro bono et hoc est perverse malignitatis sicut iudei Christo fecerunt quibus predicavit et infirmos curavit et sanavit. sed reddiderunt ei mala pro bonis sicut adhuc plures Christiani Christo faciunt domino suo. unde ipse queritur in Ps. Retribuebant mihi mala pro bonis: hoc licet probatur. quia si dat homini corporis pulcritudinem cum corpore. tunc luxuriatur et extollitur. si dat ei divitias tunc abutitur eis: si paupertatem et infirmitatem tunc impatiens erit etc. Quantum ad tertium documentum dicit. Providentes bona non tantum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus: quia non solum debet homo cavere ab offensa dei immo etiam a scandalo proximi. Unde hic queritur utrum scandalum sit peccatum. respondetur secundum sanctum Thomas. 2. 2. q. 42. Duplex est scandalum scilicet actiuum et passivum. Passivum

est illo qui scandalizatur & est semper p̄ctm. Non enim aliquis scandalizat: nisi inquantū abq̄liter ruit ruina sp̄uali que p̄ctm d̄r et idem est q̄ scandalum. Passuum potest esse q̄nq̄ veniale quasi habens impactionem tm̄: puta cum aliquis ex inordinato dicto vel facto alterius mouetur motu p̄cti venialis. Quandoq̄ vero est peccatuz mortale puta cum quis de inordinato dicto vel facto alterius procedit vsq̄ ad peccatū mortale. Scandaluz vero actuum est in eo qui ex inordinato dicto vel facto proximuz suū scandalizat. & est etiam semper peccatum vel saltez habet sp̄ctiē p̄cti. & hoc potest duobus modis fieri. Primo cum quis venialr peccat & cum hoc vult alium ducere ad peccatuz veniale. & tunc facit duo peccata venialia: vnum respectu sui: et aliud respectu proximi. Secundo quando contemnit salutem proximi vt pro ea seruanda nō pretermittit facere vnde ipse scandalizatur. vnde dicitur in decret. Dantes scandalum rei sunt pereuntium. 1. q. 1. hi. vnde etiā dicitur Math. 18. Ve homini per quem scandalū venit. Quantum ad quartum documentuz dicit. Cum om̄ibz hominibus pacem habentes. Vnde notandum q̄ pacem debem⁹ diligere quia x̄po valde placet. in signū huius deus nasci voluit tpe pacis: q̄a sicut de v̄rgine natus est vt ostenderet se diligere v̄rginitatē & castitatem. sic tempore pacis natus est vt ostenderet se diligere pacem & habitare cum pacifis. vnde in Ps̄. In pace factus est locus e⁹. Secundo dedit discipulis suis in p̄f̄ti doctrinā pacis Lu. 1. In quamcunq̄ domum intraueritis dicitē. Pax huic domui. Tercio pro testamento & hereditate reliq̄t Joh. 14. Pacē meam relinquo vobis pa. &c. Aug⁹ de ci. dei li. 19. Nemo potest ad hereditatem dei peruenire qui testamentum eius noluerit obseruare. Quarto q̄ care emit. q̄ triginta tribus annis laborauit vltimo mortuus est vt faceret pacē: & in signum h⁹ post mortē apparuit discipulis dicens. Pax vobis. Quinto q̄a omnes filios suos nominauit pacificos Math. 5. Beati pacifis quom̄iaz filii dei vocabuntur Greg⁹. Si filii dei vocabunt qui pacem faciunt proculdubio sathane sunt filii qui pacē & scindunt Bern. Pax timet dyabolus vigilantes continētes: q̄a de istis multos traxit in laqueum ruine: sed tamen concorditer in domo d̄ni vuentis conuēdi deo & sibi per vinculum caritatis. Hi dolorem hi liuorez hi timorez dyabolo inferunt. Vnde hic queritur vtz discordia sit mortale peccatum: respondetur s̄m sanctum Tho. 2. 2. q. 7. quando aliquis scienter & ex intentione dissentat a bono diuino

Sermo

¶ a bono proximi in quo consentire deberet hoc est peccatum mortale ex suo genere propter raritatem ad caritatem licet primi motus huius discordie sunt peccata venialia propter imperfectionem actus. Quantum ad quintum documentum docet nos Apostolus quod de inimicis nostris non debemus nos vindicare dicens. Non vosmet ipsos defendentes sed debemus ipsis beneficia impendere dicens. Si esurierit inimicus tuus etc. Unde hic queritur an appetitus vindicte sit mortale vel veniale. Respondetur quod appetitus vindicte fit sex modis. Primo appetere vindictam de illo qui non meruit sed super innocentem. Secundo quando appetit plus quam ille demeruit. Tercio quando non debito ordine: quia se vult vindicare et non vult committere deo et talis rapinam committit et deum contemnit quia scriptum est Ezech. 9. Mihi vindictam et ego retribuam. Quarto quando non ex debito: siue quando appetit ut solummodo vincat non ut bonum iusticie conseruetur et ut vicium emende. Quinto quando aliquis passioe seuit ab intra vel ab extra sic quod non curat facere contra preceptum dei vel caritatem proximi. Quando tuncque autem aliquod istorum quinque deliberate fit tunc erit mortale. Sexto quando intentio vindicandi fertur principaliter ad aliud bonum puta ad emendationem peccantis vel saltem ad correctionem eius et aliorum et iusticie conseruationem et dei honorem et talis vindicatio non est peccatum mortale: sed est licita aliis circumstantiis debite seruatis. Unde queritur hic cur sancti in celis cum deo manentes vindictam de inimicis expectant ut habetur Apostolus. Respondetur quod illi sancti in conspectu dei et creatoris sui existentes vident voluntatem ipsorum et ideo ab ipso appetunt quod eum facere velle vident. Petunt autem vindictam duobus modis de inimicis et hoc causa caritatis ut scilicet qui ad vitam eternam predestinati sunt conuertantur a malo ad bonum. qui vero peccante deo damnandi moriantur et peccata deserant. Ambrosius super Lucam. Melius esset peccatoribus male agentibus cito mori quam ut in peccatis diu versentur ut per hoc minorem penam in inferno habeant. ubi unusquisque secundum qualitate suorum operum sustinebit multitudinem et magnitudinem penarum. quod petere conuenit utique quia caritatis est et misericordie. Non autem putandum est quod sancti in celo empireo vocem emittant sic nos aerem aut flatum in felle ventris trahimus per organa gutturis: sed vox illa desiderium est ipsorum et quanto quisque illorum magis clamat tanto

magis desiderium flagrat Ps. Desideriū eorum exaudiuit auris
tua. Secundo petunt de reprobis vīdicitāz: quia optant venire
extremum diem iudicii et resurrectionem suorum corporum: in
signum huius xps loquens de extremo iudicio dicit discipulis.
His fieri incipientibus respicite et leuate capita vestra: quia ap-
propinquat redemptio vestra Aug⁹. Resurgent corpora san-
ctorū sine villo vicio sine vlla deformitate sine vlla corruptione
sine oūm difficultate: in quibus erit tanta subtilitas et agilitas
quāta fuit felicitas. Vltimo nota exemplū qd debemus inimicas
benefacere vt sic nobis reconcilietur de⁹. quere in promptuario.

Ōnica tertia post Epiphanie ad Ro.

Ratres nemini quicqz debeatis nisi vt inuicem di-
ligatis. Qui enim diligit proximū legem impleuit.
Nam non adulterabis. non occides. non furaberis
non fallum testimoniū dices. non cupisces rem proximi
tui. et si qd est aliud mandatum in hoc verbo instauratur.
Diliges proximum tuum sicut teipsum: dilectio proximi
malum non operatur. plenitudo ergo legis est dilectio.

Sermo nonus super epistolam

Emini quicqz debeatis Ro. 13. Johannes de sancto ge-
miniano dicit. Si adiuicem dilectionem habuerimus:
proximo nro de omni debito satisfacemus: et tunc man-
datum dei implebimus: exemplū de sancto iohanne apostolo
de quo dicit Ihero⁹ cum ipse ex hōi moraretur et senex vix inter
discipulorū manus ad ecclesiam deferret. nec plura verba dicere
posset. ad quamlibet paulam dixit. filioli diligite alteratrum.
fratres qui cum erant admirantes qd semper eadem verba repli-
carent dixerunt ei. Magister quare semper eadem verba loquimini
respondit. Preceptum dei est. et si solum hoc fiat sufficit. vnde
propter perfectionem illius saluator dixit Joh. 15. Magister vobis
vt diligatis vos inuicem. Apostolus autē volens tradere modum
quomodo debem⁹ satisfacere proximo in debito qd sibi tenemur
soluere dixit. Nemini quicqz. Vnde in pnti sermone tria sunt
dicenda. Primo de caritate proximorum. Secundo aliq⁹ qstiones
Tercio exemplum. Ad primum sciendum qd proximū debemus
diligere propter naturalem et spiritualem fraternitatem. Omnes
enim sumus fratres ex vno patre geniti et vna matre corporali.

Secundo

*
etiam ad fraternitatem spiritualem. Nati enim sumus ex vno patre scz deo et vna matre scz ecclesia. et baptisati sumus in vno baptismo vbi effecti sumus filii dei et spirituales fratres et socii in seculo presenti: iuxta illud ps. Particeps ego sum omnium timentium te et custo. etc. Item si aliquis amat fratrem suum in qui secum hereditatem patiturus est et diuidit quantum debet amare fratres illos qui hereditatez sua ei agebunt. Quanto enim plures salui erunt: tanto maiora gaudia habebunt electi in celo: vnde magister sententi. l. 4. dist. 49. Per caritatem que singulis erit perfecta tantum quisqz gaudebit de alterius bono: quantum gauderet si in seipso haberet. Item sciendum hic est qd caritas proximum habet sex. Primo quis diligere debet vxorem et parentes Vnde hic querit vtrum plus tenet diligere vxorem qm parentes respondetur hinc sanctu Tho. 2. 2. q. 26. qd sic: vnde Gen. dixit adam post creatione eue que fuit de costa ade formata. Hoc nunc os ex ossibus meis etc. Quamobrem relinquet homo patrem et matrem et adhaerebit vxori sue. Sed tamen sciendum est qd vir plus tenetur honorare parentes qm vxorem. et simile intelligendu est de vxore. Vnde iterum queritur vtrum occasione religionis pretermittenda sunt pietatis officia in parentes: respondetur hinc sanctum Tho. in quodlibeto. Alter dicendum est de illo qui non dum religionem intrauit. et alter qui religionem professus est. Qui enim religionem nondum intrauit si videt parentes suos in magna necessitate et non posset per alium eis subuenire. non tenet religionem intrare. sed tenetur ministrare parentibus maxime si absqz periculo peccati posset in seculo permanere. Si vero per alium posset parentibus ministrare: potest si vult religionem intrare. Postqz vero aliquis religionem professus est mortuus est mundo vnde per spirituale mortem deo obligatur dimissa cura iam impendenda parentibus: ideo non peccat nec contra preceptum agit si in claustris permanet sub precepto prelati. parentum administratione pretermissa: cum factus sit impotens ad reddendu debitum ministerium absqz sua culpa. debet tamen quantum potest salua ordinis obedientia satagere vt per se vel per alium suis parentibus subueniat si necessitas fuerit. Tertio tenet quis diligere pueros et cognatos. Vnde hic queritur vtrum magis teneamur diligere meliores qm nobis coniunctiores. respondetur hinc sanctum Thomam 2. 2. q. 26. Meliori quidem qui est propinquior magis bonum ex caritate debemus velle scilicet maiorem gradum beatitudinis

quia ad caritatem pertinet ut velit dei iusticiam seruare huius quā meliores perfectius beatitudinem participant. Quarto tenetur quis diligere domesticos suos. Quinto extraneos. Sexto inimicos. Quantum ad secundam partem sermonis mouende sunt aliquae quæstiones. Et primo queritur utrum diligere inimicos sit de necessitate salutis. respondetur huius sanctus Thomas. 2. 2. q. 20. Dilectio inimicorum tripliciter potest considerari. Vno modo ut diligantur in quantum sunt inimici: et hoc est diligere malum alterius. Alio modo quantum ad naturam in vniuersali: et sic dilectio inimicorum est de necessitate salutis ut scilicet quis diligat deum et proximum. ab illa generalitate nullus inimicus nos excludit. Tercio considerantur in speciali ut scilicet aliquis in speciali moueatur motu dilectionis ad inuicem. et hoc non est de necessitate salutis. Secundo queritur utrum sit de necessitate salutis quod quis inimico signa vel affectus dilectionis exhibeat. respondetur huius sanctus Thomas. 2. 2. q. 21. quod sic. homo tenetur diligere inimicum in generali et non in speciali: ista signa dilectionis que in communi proximo solent exhiberi tenentur etiam inimicis exhibere et sunt de necessitate precepti. et contra facere pertinet ad dilectionem vindicte. Specialia vero signa dilectionis vel beneficia que quis exhibet particulariter aliquibus personis quod hoc inimico exhibeat non est de necessitate salutis: nisi huius preparatiōis animi ut scilicet uiuet in necessitatis articulo. Proverb. 25. Si esuri erit inimicus tuus ab illum: sed hoc facere potest in necessitatis articulo: hoc pertinet ad caritatis perfectionem per quam aliquis caueret vicia malo: sed vult vincere in bono malum: quia non solum cauet ne propter iniuriam sibi illatam pertrahat ad odium sed etiam incendit inimicum ad amorem suum. Tercio queritur utrum ad conseruationem temporalium licet raptorem occidere respondeat huius Meynricum de schildich quod quis pro conseruatione proprie persone licet in necessitate inuicibili alium occidere: hoc tamen nullatenus constat esse licitum pro conseruatione rerum temporalium: quia vita proximi preferenda est rebus fortune. Quantum ad tertiam partem huius sermonis nota exemplum de beato sanctulo. quere in promptuario.

Unica quarta post Epiphanie ad Col.

Ratres. induite vos sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitate et humilitate modestam patientiam supportantes inuicem et donantes vobis metipsis si quis aduersus aliquem habet querelam: sicut et dominus donauit vobis: ita et vos facite. Super omnia autem

Sermo

habet caritatez habete quod est vinculum perfectionis. et pax
xpi exultet in cordibus vestris in qua et vocati estis in vno
corpore et grati estote: verbum xpi habitat in vobis abun-
danter in omni sapientia docentes et comonentes vosmet
ipsum in psalmis hymnis et canticis spiritualibus in gratia
cantantes in cordibus deo. Omne quodcumque facitis in verbo
aut in opere in nomine domini nostri ihesu xpi facite. gratias
agentes deo et patri per ihesum xpm.

Sermo decimus super epistolam

Induite vos sicut electi dei Col. 3. Primus homo vestez
innocentie perdidit quoniam fructum prohibitum comedit.
hanc vestez recuperat homo in baptismo. in cuius signum
pueri baptisati candida veste induuntur. et beatus est qui hanc
vestem in baptismo recuperatam custodit Salomon. Beatus qui
custodit vestimenta sua ne nudus ambulet etc. De illis qui hanc
vestem dimiserunt. ideo monet nos Aplos qui vestem spiritualem
amiserunt reinduere dicens. Induite vos etc. In presenti epistola
Apls ponit quatuor documenta. Primum est quod debemus esse induti
ne nudi appareamus ne dicatur nobis illud Math. 25. Amice
quod huc intrasti non habens vestem nuptialem. Pro quo notandum
quod vestis xpianorum est caritas: quia sicut vestes tegunt calefaciunt
et ornant homines: sic caritas peccata operit. 1. Petri. 4. Caritas
operit multitudinem peccatorum. Secundo calefacit desideria Job. 27
Nova vestimenta tua calida sunt. in signum huius caritas dicitur
ignis ut habet Lu. 12. Ignem veni mittere in terram etc. Tercio
decorat animam. quantum habet de caritate tunc habet de pleni-
tudine hic in gratia et in futuro in gloria. Nam quilibet qui pro
caritate sua se exercet hic habet deum in premium. nam alius alium
videbit clarius: obuiabit intentius et gaudebit intensius. quod clarius
ab uno quam ab alio videatur deus notatur in sole: quia licet communis
sit omnibus ad videndum: tamen quantum purior et sanior est
oculus: tunc radios solis intuetur efficacius. Item patet in fonte
quia sicut pluribus ad unum fontem venientibus qui plus sitit
delectabilius bibit. Item patet in alio: quia quanto quis plus
esurit. tanto plus delectatur in cibo quando offertur. Sic a simili
licet omnes deum contemplant in patria: non tamen ipsa contem-
platione equaliter fruuntur. unde Aug. 9. Quanto nunc amor
dei fuerit feruentior: tanto eius visio fiet sanior: et quanto hic
consideramus ardentius: tanto ibi videbimus eum clarius. Quantum
ad secundum docet nos aplos Paulus offensas dimittere dicens.

X

Donantes vobismetipsis si aduersus aliquem habetis querelam. Unde querit vtrum inimicis petentibus veniam teneamur remittere. respondetur hinc Petrum super. 3. sententiam. Ex iniuria vel damno dato alicui solet in eo cui fit iniuria oriri scilicet rancor in effectu actio iuris contra iniuriantem. Primum tenet homo statim veniam veraciter petenti remittere. parato emendare hinc facultatem suam de qua dicitur Lu. 27. Et si reuersus fuerit ad te dicens. Remitte me dimitte illi: etiam si non petat. tamen tenetur homo adhuc remittere signa rancoris. Prima sunt signa ex quibus potest facile cognosci illum gerere rancorem contra alium. scilicet si locutus ei fuerit salutando et eum non resalutat. Alia sunt signa remota ex quibus faciliter non cognoscitur odium ut si non totiens loquitur vel non totiens ad domum suam vadit ut prius tamen bona intentione potest fieri ut scilicet alius emendet se et cognoscat se scilicet ut petat veniam. et sic licitum est. Sed hinc scilicet actione iuris contra iniuriantem non tenetur dimittere nisi ille satisfaciatur hinc suum posse. unde dicitur in decretis. Nemo tenetur dimittere iniuriam nisi sibi sit satisfactum. 32. q. sed illuc. Secundo queritur vtrum offensus tenetur petere veniam. Respondetur bonum illud esset ut vnus humiliaret se. alius ut emendaret se. sed si alius nullo modo vult desistere a rancore accepto tunc tenetur. Unde querit vtrum sit magis meritum amicum diligere quam inimicum: respondetur hinc sanctum Thome. 2. 2. q. est magis meritum diligere inimicum: quia solus deus est causa quare diligitur inimicus: sed dilectio amici potest habere aliam causam quam deum quia potest diligi propter consanguinitatem vel propter beneficium sibi impensum ab amico: sed inimicus non diligitur nisi propter deum: et facere rem aliquam pure propter deum est magis meritum. Quantus ad tertium documentum dicit hic Apostolus. Super omnia caritatem habentes quod est vinculum perfectionis. Unde sciendum quod quilibet debet summe appetere caritatem. Primo quia est virtus nobilissima hinc sanctum Thome. 2. 2. Caritas est excellentior omnibus virtutibus. ergo comparatur auro. quia precellit omnia metalla: sic et caritas alias virtutes Augustinus. Sicut deus est summum bonum: sic caritas que deus est et omnes virtutes perfectissime in se habet. Secundo quia virtus que est caritas est utilissima. quia vnum patet nunc in caritate dictum plus est quam omnia opera a principio mundi facta extra caritatem. unde dicitur in decretis. Opera extra caritatem facta non valent ad salutem. 14. q. 10. Bernardus. Caritas est bonum cum qua nec minimum opus despicitur. sine qua nec maximum acceptatur. insuper aliena bona propria facit per participationem

is: rpe
s in vno
is abun
vofme
gratia
vorto
gratias

m
no velle
comedit.
us signu
qui hanc
nus qui
qui hanc
p. ualem
p. istola
e induit
Amice
standu
faciunt
Caritas
b. 27
s dicit
Tercio
e pleni
qui pro
li. 9. ali
o cl. n.
munis
nioe est
m font
lus hie
is plus
a limu
la stem
e amoe
no hie
u. an. cu
diana.

Sermo

Ps. Particeps ego sum omnium timentium te &c Bern. Caritas est virtus largiflua que facit omnia cōmunia, Tercio quia cum caritate nullus damnatur. sed cum ceteris vīrtutibus potest quis damnari scz fide Apls. Si habuero omnes fides ita vt montes transferam &c. quia plures damnati sunt qui habuerunt fidem hō hō fides vixerunt. sicut cum spe Proverb. 10. Spes impioꝝ peribit. cum castitate Bern. in epistola. Castitas sine caritate est lampas sine oleo: subtrahē oleū & lampas non luēt. nisi per pē habere oīa sacramenta scz baptismum cōfirmationē eucaristiam & ordines: necnon & cum eis damnari Aug. Habere oīa sacramenta malus potest. Quantum ad quartum documentum dicit Apls. Et pax dei exultat in cordibus vestris. In his verb induit nos Apls ad sectandum pacem & precauere contentionem quia contendere est peccatum dyabolicum Aug. Nihil est similius adibus demonū q̄ litigare. Ex quibus patet q̄ seruum dyabolī & non dei ostendit se esse qui libenter litigat ad Ty. z. Seruum dei non oportet litigare sed mansuetum esse. insuper discordiaz faciens & cum proximo litigans non solum est seruus dyabolī hō etiam filius eius Greg. in pastorat. Si dei vocant filii qui pacē faciunt: proculdubio sunt filii dyabolī qui pacem confundunt. Queritur hic vtrum contentio sit mortale peccatum. respondeēt hō Hermannus schilder. Contentio est impugnatio veritatis cum confidentia clamoris: & sic semper est peccatum mortale: q̄a repugnat veritati. & pax est effectus veritatis ymo sine qua virtus haberi non potest. quia hō Aug. Superbia parit dissensionem caritas vnitatem. & hoc est q̄ contentiosus per sacros canones prohibetur ordinari vt patet dis. 26. Quod non fieret nisi contentio esset peccatum mortale. Si tamen aliquis repugnaret veritati vt defenderet veritatē q̄uis cum inordinato amore posset esse pētm veniale: nisi solita tanta esset inordinatio q̄ esset de hoc magnū scandalum tunc etiaz posset cōmitti mortale peccatū. Quando vero impugnatio falsitatis vel veritatis defensio non potest ad conseruationem vite vel ad aliquem istozum modoz: non credo q̄ faciliter ex hoc possit incidere ad mortale peccatum. Quantū ad quintū documentū dicit Apls. Grati estote. vbi hortat apls ad regratiandum deo de beneficiis ab eo receptis: quia gratiaz actio bonoz a deo receptoz est augmētatio. nam sic deū prouocamus ad dandū maiora si de pceptis gr̄as referim. Crib. super Mat. Grati az actio est inuitatio ad plus dandū. & ideo optimus modus impetrandi est de perceptis gratias agere. Per oppositū

qui grates nō agunt de perceptis merentur p̄uari iam habitis
Aug⁹. Qui dedit gratias et illi iam ingratus et nō sunt digni
de accipiendis qui fuerunt de acceptis ingrati. Sciendum q̄ dei
beneficia multiplicata sunt et quasi infinita et cū hoc quotidiana.
Beñ. Dignū est semper gratias agere: quia deus nunq̄ cessat
beneficere Aug⁹. Tanta bona fecit deus q̄ si mille mortes susti-
neres pro minimo suo bono non posses ei satisfacere. ergo qui
libet diligenter aduertere debet beneficia dei et non eis abuti: s̄
deo gratias referre Aug⁹ de a. dei. Quisquis beneficia dei non
videt cecus est. nec laudat ingratus est. et laudando reluctatur
iniustus est. Circa iam dicta q̄ritur vtrum ingratitudo sit p̄tm
mortalis: respondetur h̄m sanctum 2 h̄o. 2. 2. q. 107. Ingratus
dicitur dupliciter. Vno modo per solam omissionem sic q̄ non
recognoscit vias pro beneficio accepto et hoc nō est semp̄ p̄tm
mortalis. nam si ingratus pretermittat id ad qd̄ non tenetur nō
peccat mortaliter sed venialiter. quia puenit ex negligentia vel
indispositione. potest tñ esse mortale p̄pter interiōrē contemptum
aut si subtrahit id qd̄ ex necessitate debetur siue specialiter siue
in aliquo necessitatis gradu. Alio modo d̄r ingratus non soluz
quia pretermittit. sed q̄ contrarium agit et hoc etiaz h̄m additionē
eius a quo agitur q̄nq̄ est mortale q̄nq̄ veniale. Ultimo nota
exempluz de milite qui alteri militi indulsit occasione sui p̄ris
et cruciatus amplexabat̄ eū in die pasceus. q̄re in p̄mptuario.

Dominica in septuagesima ad Eborin.

Patres nescitis q̄ hi qui in stadio currunt. omnes
quidem currunt: sed vn⁹ accipit brauiū. sic currite
vt comprehendatis. Omnis em̄ qui in agone contendit
ab omnibz se abstinet. et illi quidez vt corruptibile coronā
accipiant. nos aut̄ incorruptam. Ego igitur sic curro non
quasi in incertum. sic pugno non quasi aerem verberans
sed castigo corpus meum et in seruitutem redigo: ne forte
cum aliis p̄dicauerim ipse reprobus efficiar. Nolo enim
vos ignorare fratres quomā patres nostri oēs sub nube
fuerunt: et omnes ante mare transierunt. et oēs in moyse
baptisati sunt in nube et in mari. et omnes eandem escam
spiritualem manducauerunt: et omnes eundem potum
spiritualem biberunt. Biberunt autem de spirituāli consc̄-
quente eos petra. extra autem erat x̄ps.

Sermo yndictinus super epistolam